

Türkiye'de mekansal planlama, peyzaj planlama

Prof. Dr. Osman UZUN

PEYZAJ PLANLAMA

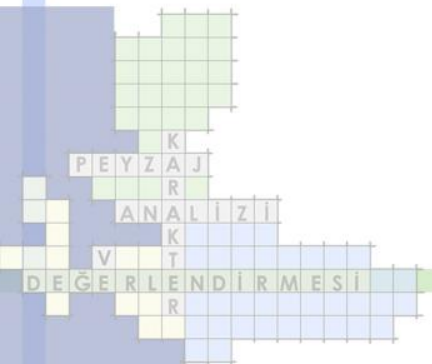
“Peyzaj Planlaması”, peyzajın değerinin arttırılması, iyileştirilmesi veya oluşturulması için yapılan ileriye dönük esaslı eylemdir

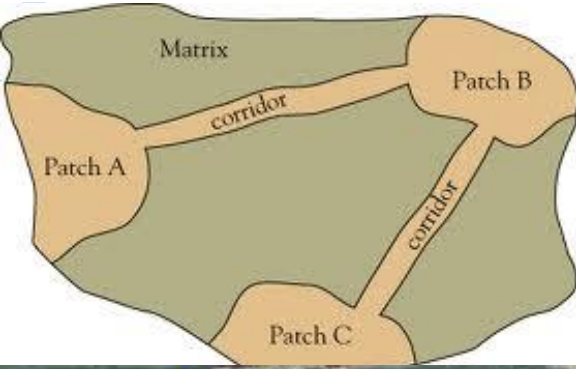
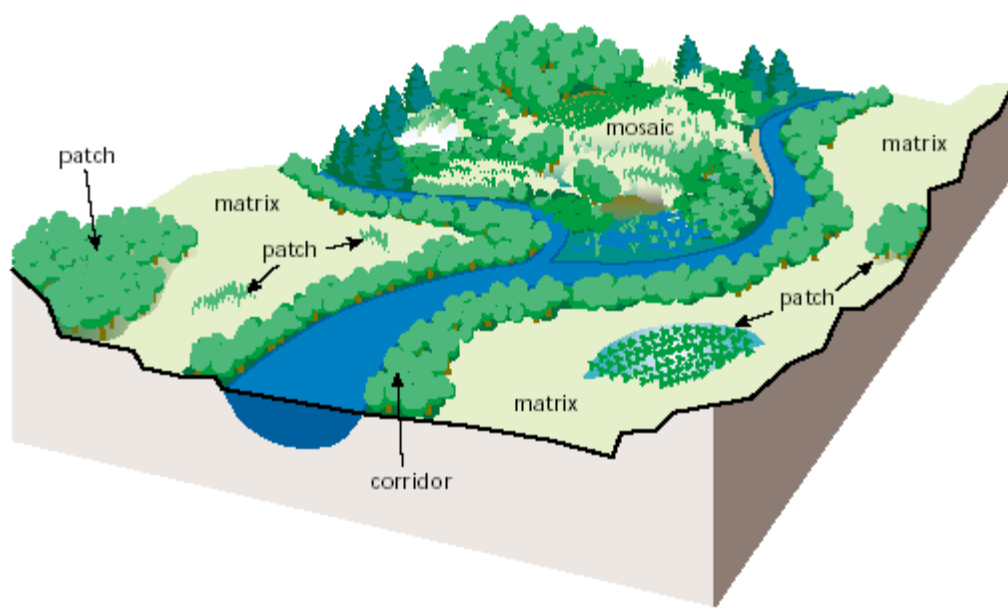

(Avrupa Peyzaj Sözleşmesi 2000)

- PEYZAJ NEDİR?

- Avrupa Peyzaj Sözleşmesine göre, **Peyzaj**; özellikleri, insan ve/veya doğal faktörlerin etkileşimi ve eylemi sonucunda insanlar tarafından algılandığı şekliyle oluşan bir alandır (APS 2000).

Ekolojik anlamda **peyzaj** kilometrelerce geniş alanlarda benzer formlarla tekrarlanan arazi kullanımları ya da yerel ekosistemlerin karışımı olan bir mozaiktir (Forman 1995).

Bir peyzajı ne biçimlendirir?

Arazi formu ve
jeoloji

etkileşim

etkileşim

İnsan
varlığı

etkileşim

Bitkiler ve
hayvanlar

PEYZAJ PLANLAMA

DOĞAL VE KÜLTÜREL PEYZAJLAR ARASINDAKİ SÜRDÜRÜLEBİLİR DENGİYİ SAĞLAR

Kültürel

Doğal

Kent peyzajları

Kırsal peyzajlar

Yabanıl alanlar

yüksek

insan müdahalesi

düşük

Ekosfer

Biyom

PEYZAJ

Ekosistem

Komünite

Populasyon

Organizma (canlı birey)

Organ Sistemi

Organ

Doku

Hücre

Peyzaj tanımının içerisinde birden fazla ekosistem bulunmaktadır. Bu durumda peyzaj yönetimi peyzajı oluşturan farklı ekosistemlerin yönetimini, ekosistemler arasındaki ilişkilerin, ekolojik ağların analizi ve çözümlenmesini de içermektedir.

Deniz ekosistemleri

Tatlısu ekosistemleri

Karasal ekosistemler

İnsan etkisiyle değiştirilmiş ekosistemler

PEYZAJ

DOĞAL YARI DOĞAL
EKOSİSTEMLER

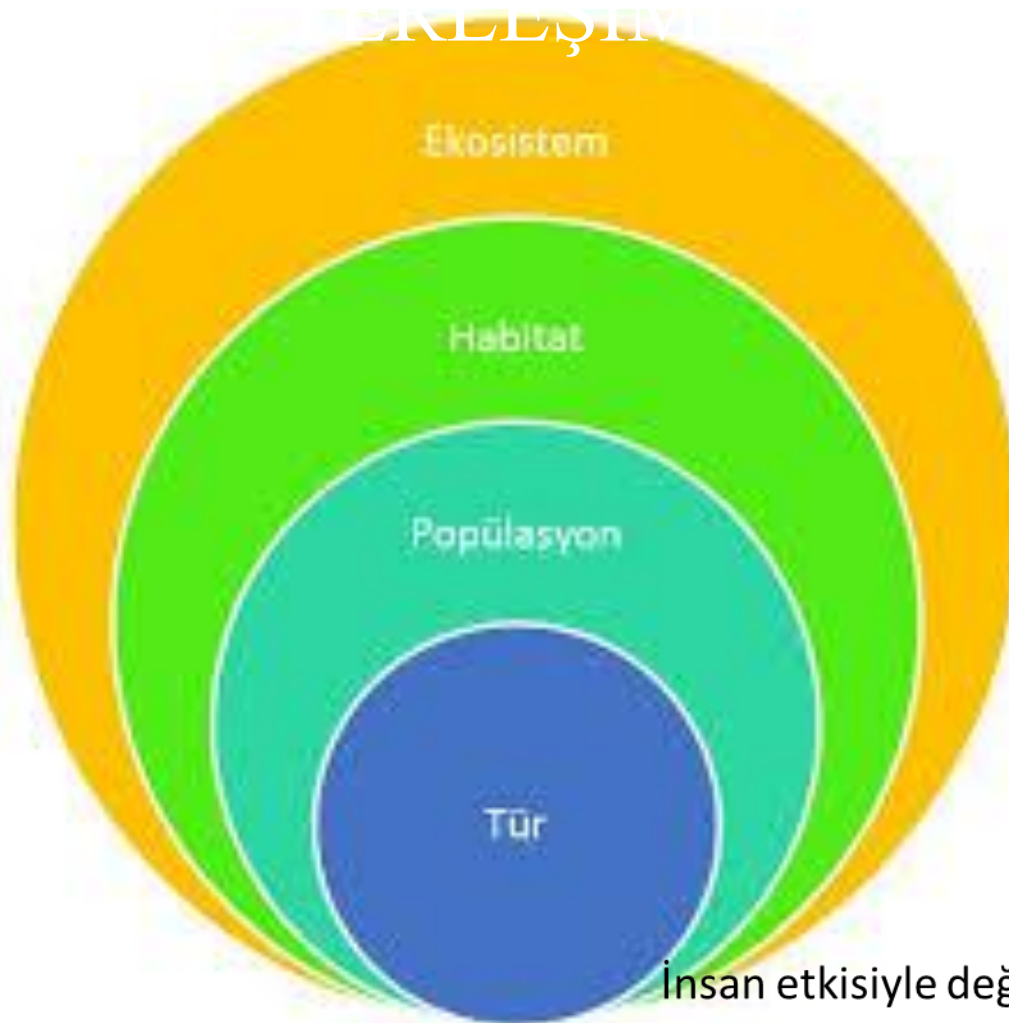
YAPAY EKOSİTEMLER

TARIM

GÖL,
BARAJ
SULAK
ALAN

ORMAN

PEYZAJ
ANALİZİ
VE
DEĞERLENDİRMESİ

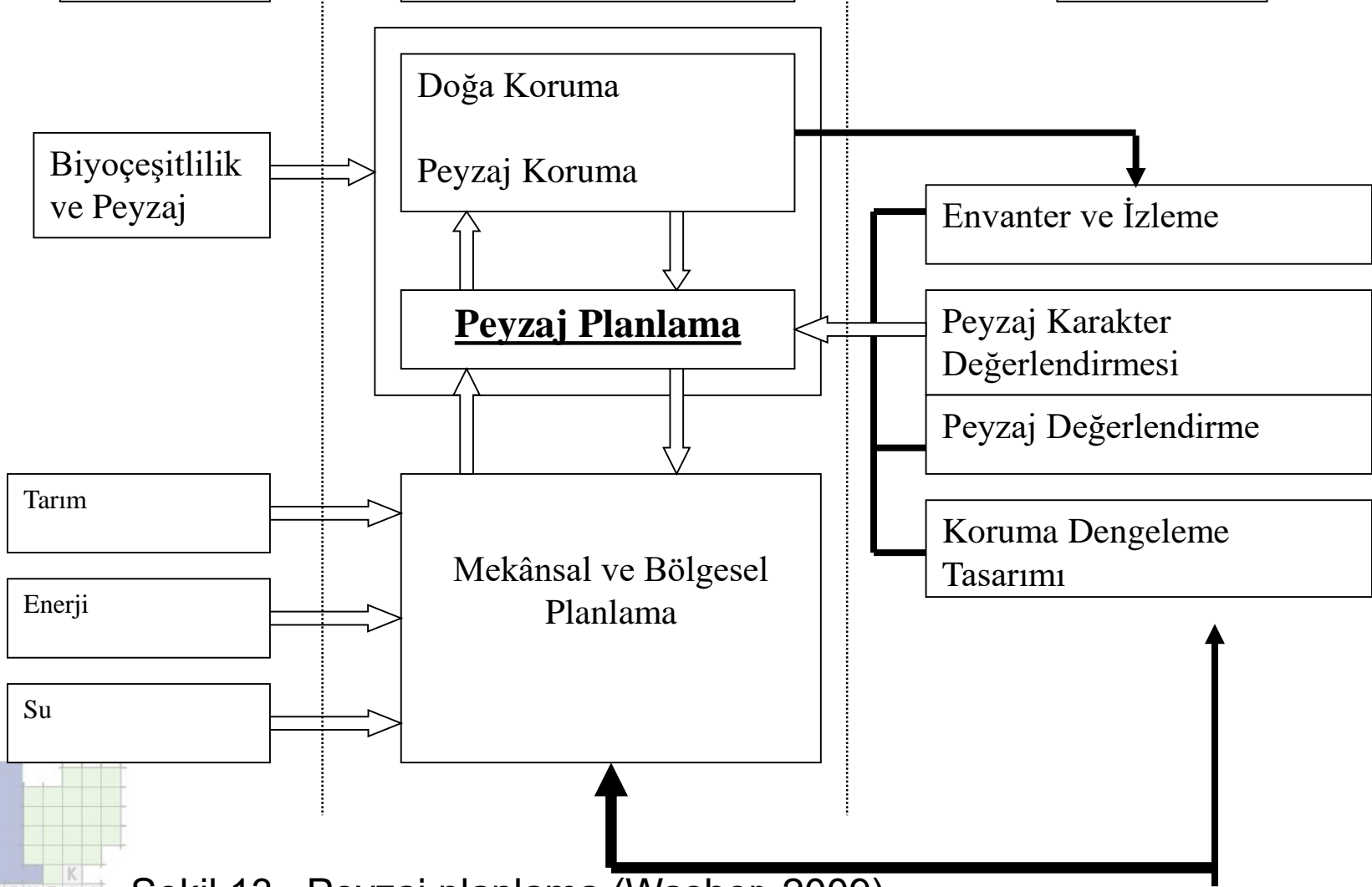
ULAŞIM

TİCARET

SANAYİ

YERLEŞİM

İnsan etkisiyle değiştirilmiş ekosistemler

Şekil 13. Peyzaj planlama (Washer, 2009)

Ülkemizde Peyzaj Planlama Konusunda yapılan çalışmalar temel olarak dört dönemde incelenebilir (Uzun 2015)

Uzun, O. 2015. Some of the Landscape Planning Approaches in the World and in Turkey. Environment and Ecology at the Beginning of 21st Century. Editörler: Prof. Dr. Recep EFE, Prof. Dr. Carmen BIZZARRI, Prof. Dr. İsa CÜREBAL, Prof. Dr. Gulnara N. NYUSUPOVA. St. Kliment Ohridski University Press. ISBN 978-954-07-3999-1. (61-79). Sofia.

1. DÖNEM 1970 öncesi yapılan peyzaj planlama çalışmaları

Bu çalışmaların temel niteliği **Peyzaj Mimarlığı bölümlerinin ilk yapılanmasıyla birlikte oluşturulan çalışmalardır**. Mesleki olarak temel oluşturan, mesleğin ilk ivme kazanmaya başladığı dönemdeki çalışmalar bu dönemde yapılmıştır. Özellikle Peyzajın doğal ve kültürel peyzaj elemanlarının etüd ve envanteri ile bitki ağırlıklı çalışmalar bu dönemde yoğunluk göstermektedir (Aran 1965, Koç 1971).

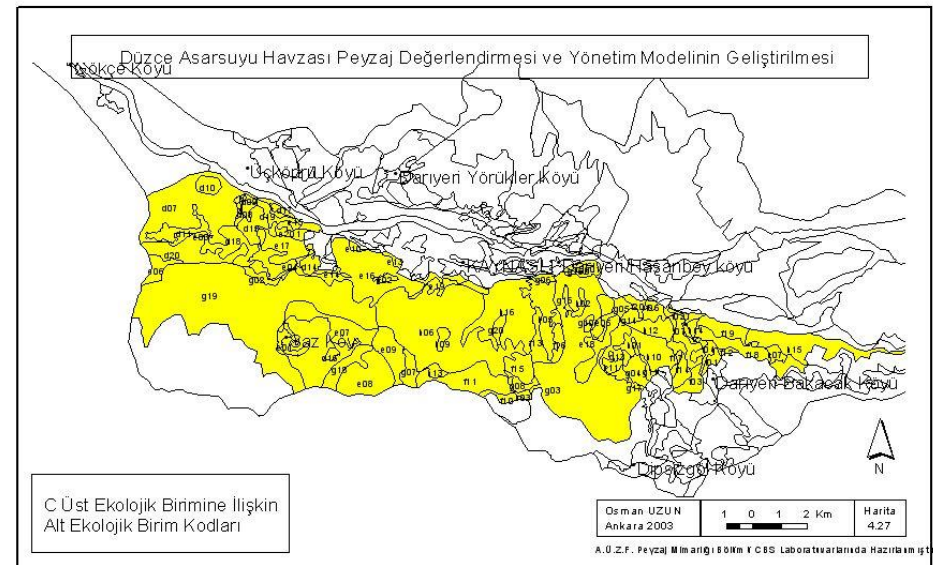
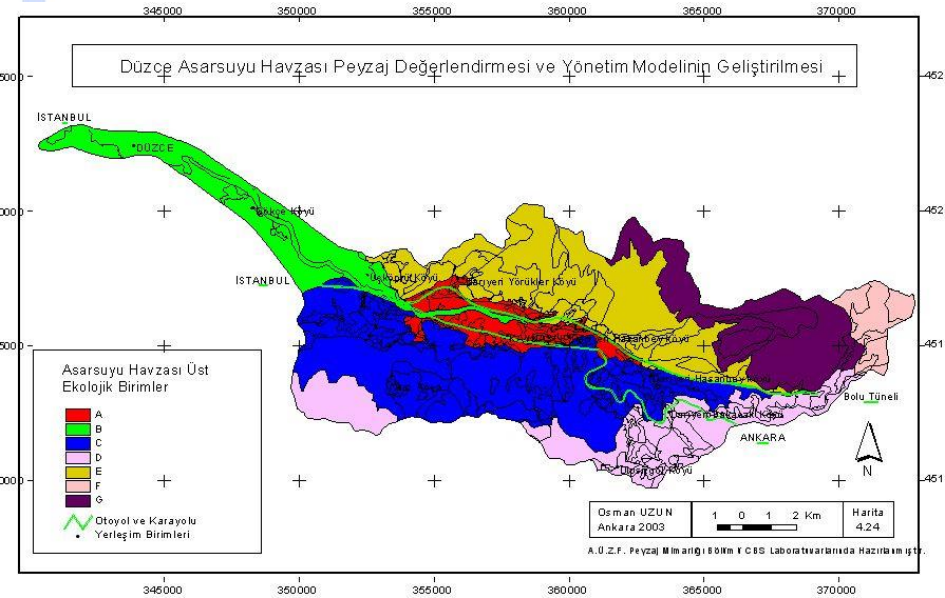
Peyzaj Mimarlığı eğitimi resmi olarak ne zaman başladı?

2. DÖNEM 1970-1995 Uygunluk Analizlerine dayanan peyzaj planlama çalışmaları

Özellikle 1960'lı yıllarda yurt dışındaki peyzaj planlama yaklaşımlarına paralel olarak (**McHarg, Angus Hills, Lewis vb.**), ülkemizde de uygulanmaya başlanan çakıştırma (overlay) yöntemlerinin ekolojik birimler ve plan kareler temelinde ön plana çıktığı çalışmalardır. Plan karelere dayanan ve çalışılan ölçeğin detayına göre farklı karelerde peyzaj planlamaya ilişkin olası tüm kültürel ve doğal peyzaj elemanlarının plana yansıtılmış olduğu matematiksel modellemelerin yapıldığı çalışmalardır. Ekolojik birimler yönteminde belirli özellikler açısından homojen ekolojik birimler planlamada ve karar süreçlerinde kullanılmaktadır (Altan 1974, Başal 1981, Başal 1974, Başal ve ark 1983, Kırzioğlu 1983, Önsoy 1984, Yılmaz 1987, Alparslan 1991, Kaplan 1995, Ortaçeşme 1996, Mansuroğlu 1997, Yılmaz 1998).

Peyzaj Planlama konusunda ülkemizde yapılan bazı çalışmalar

1. Doğal peyzaj elemanlarının çakıştırılarak ekolojik birimlerin oluşturulmasıyla yapılan planlama yaklaşımları (Başal, 1974; Başal et al., 1983; Başal, 1988; Uzun, 2003).

UYGUNLUK ANALİZLERİ/Ağırlık Katsayılarının Belirlenmesi

Kullanım Türleri	Toprak					Morfoloji		Hidroloji		Ekolojik	Diğer
	Yetenek sınıfları	Sınırlayıcı Özellikler	Erozyon	Toprak derinliği	Drenaj	Eğim	Yükselti grupları	Akarsular	Islak alanlar		
Koruma	0	0	0	0	0	0	0	2	3	0	3
Orman	3	0	3	1	2	3	0	0	0	0	0
Tarım	3	1	3	2	2	3	1	0	0	0	3
Çayır-Mera	3	1	2	0	2	3	0	0	0	0	3
Rekreasyon	0	0	3	0	2	2	1	2	2	0	3
Yerleşim	3	0	0	1	2	2	2	0	0	2	3
Sanayi	3	0	0	1	2	2	1	0	0	2	3

02.12.2019

0, etkisiz; 1, az etkili; 2, etkili; 3, çok etkili

Alan Kullanımı	Seçilen Doğal Faktörler	Etki Derecesi	Seçilen Alt Faktörler	Alt Faktörlere Verilen Sayısal Uygunluk Değeri
----------------	-------------------------	---------------	-----------------------	--

T A R I M	Toprak Yetenek Sınıfları	3	I. Sınıf II. Sınıf III. ve IV. Sınıf V., VI., VII. ve VIII	3 2 1 0
	Toprak Derinliği	2	Derin Orta Derin Sığ Çok Sığ	3 2 1 0
	Erozyon	2	Yok yada Çok Hafif Orta Şiddetli Şiddetli	3 1 0
	Drenaj	2	İyi Yetersiz	3 1
	Eğim	3	Düze Yakın Hafif Eğimli Orta Çok Eğimli Yada Dik	3 2 1 0
	İklim	2	Sıcaklık Yağış Şekli	2 1
	Sınırlayıcı Toprak Özellikleri	1	Yok Var	3 1

3. DÖNEM 1995-2005 Ekolojik Analizlere dayanan peyzaj planlama çalışmaları

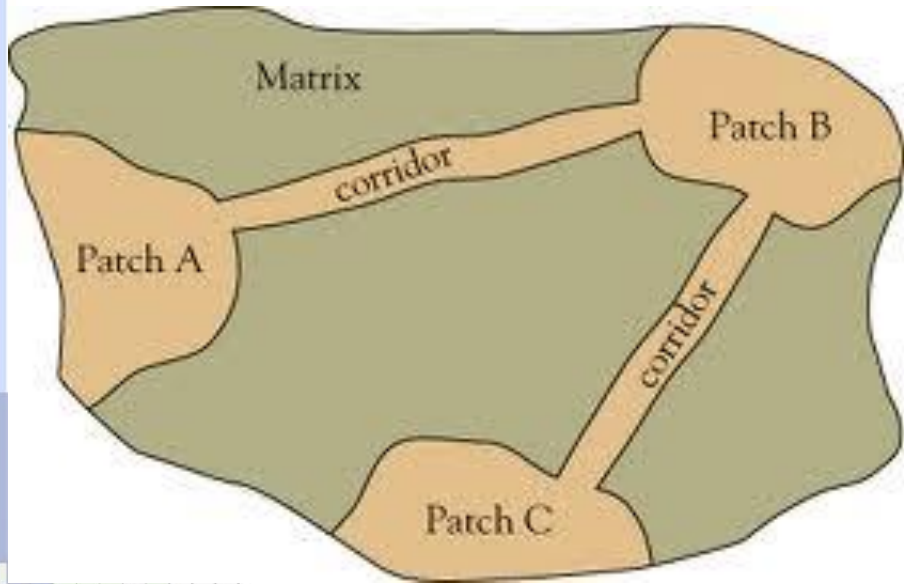
1992 Rio konferansı'nın da etkisi ile oldukça çeşitlilik gösteren peyzaj planlama çalışmalarıdır. Bu çalışmalar arasında Çevresel Etki Değerlendirmesi (Environmental impact assesment) (Akpınar 1994, Yücel 1997, Say 2004), Havza planlama ve yönetimleri, korunan alanlar (Gürkal 1999, Hepcan 1997, Karadağ 2007), sulak alanlar (Şişman 2003), biyotop haritalama (Yılmaz 2001), peyzaj/turizm potansiyelinin belirlenmesi (Kelkit 1996, Kalem 2001, Sertkaya 2001, Yılmaz 2001, Topay 2003, Bulut 2006) vb. farklı konularda peyzaj planlamaya ilişkin örnekler verilmiştir. Bu dönemde yapılan çalışmalarının çoğunda doğal ve kültürel peyzaj elemanlarına ilişkin karşılıklı etkileşimlerin de çalışmalara dahil edildiği süreçlerin irdelendiği çalışmalar görülmektedir (Karadeniz 1995, Şahin 1996).

4. DÖNEM 2005'den günümüze Peyzaj ekolojisine dayanan peyzaj planlama çalışmaları ve Peyzaj Karakter Değerlendirmeleri

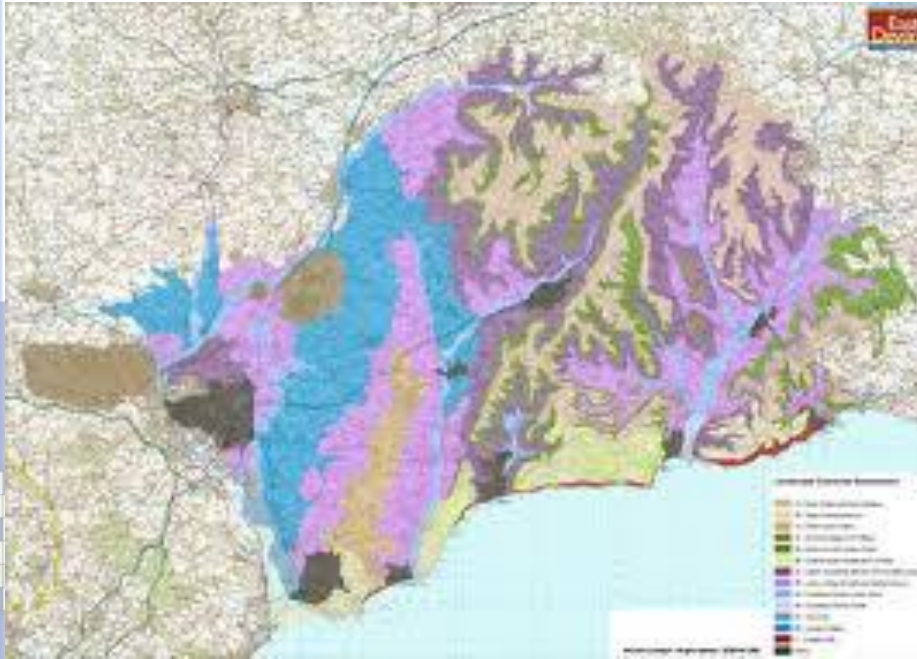
Peyzaj ekolojisinin dünyadaki gelişimine koşut olarak, peyzaj planlamada peyzajın yapı, fonksiyon ve değişiminin ortaya konularak yine peyzajın doğal ve kültürel verilerinin sentezinin yapıldığı, peyzaj içerisinde gerçekleşen su vb. süreçlerin analizlerinin yapıldığı çalışmalar gelişim göstermiştir (Gönensin 2001, Uzun 2003, Deniz 2005, Ünlükapan 2008, Hepcan 2008)

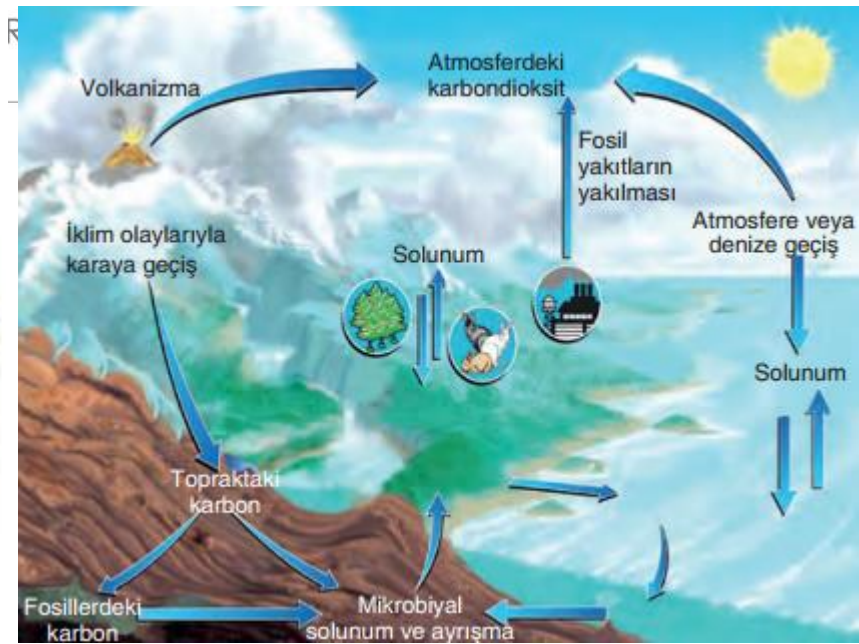
Bu dönemde peyzaj karakter değerlendirmesine yönelik yöntemlerin de kullanıldığı çalışmalar ön plana çıkmaya başlamıştır. 2003 yılında Avrupa Peyzaj Sözleşmesinin kabul edilmesi ile birlikte, Bakanlıklar nezdinde karakter değerlendirmesine yönelik projelerin desteklendiği bir dönemdir (Uzun ve ark 2012, Atabeyoğlu 2011, Görmüş 2012, Şahin ve ark 2013, Erdoğan 2014, Uzun ve ark 2015).

4. Peyzajın yapısının ortaya konularak (leke, koridor, matris), peyzaj içindeki süreçlerin analiz edilmesiyle yapılan çalışmalar (Uzun, 2003; Deniz, 2005; Tunçay et al., 2009).

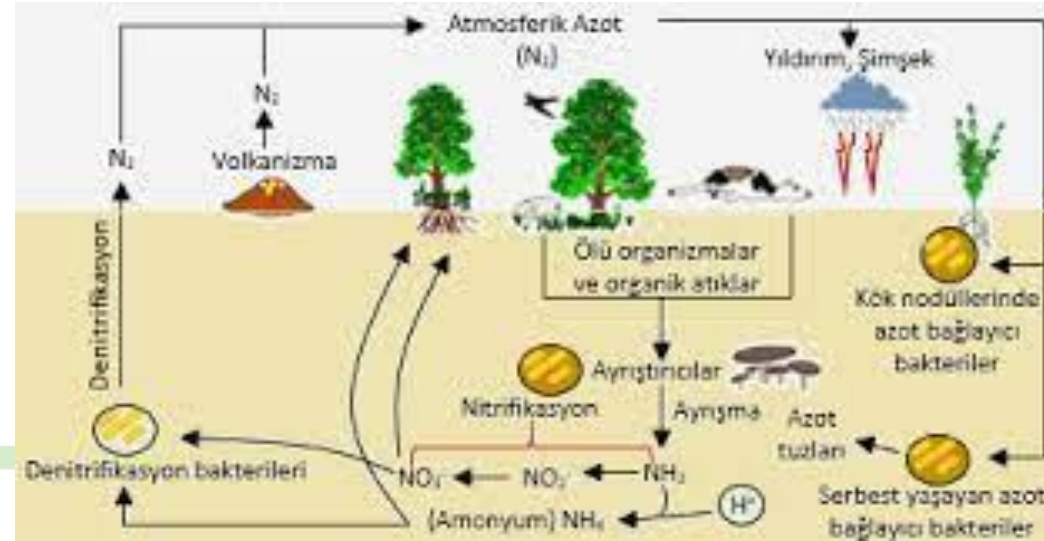

5. Peyzaj yapı ve fonksiyon analizi ile birlikte peyzaj karakter tiplerinin belirlenerek arazi kullanımına yönelik kararların verildiği çalışmalardır (Şahin, 1996; Şahin et al., 2007; Uzun et al., 2010)

21. Yüzyılda İnsanoğlu Süreçlere müdahale etmeye başladı...

Doğadaki Döngülerin sürdürülebilirliğini YAŞADIĞIMIZ MEKANLARDA sağlayabiliyor muyuz?

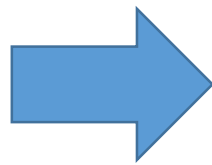

Endüstri 4.0
(Teknoloji çağındaki sorunlar)
Sanayi devrimi sorunlar
Tarım devrimi sorunlar

Ölçek, Ölçek, Ölçek...

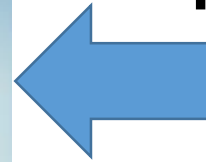
AKUT MÜDAHALELER

Biojeokimyasal Döngü

KRONİK MÜDAHALELER

PEYZAJ PLANLAMA AŞAMALARI

1. PEYZAJ PLANLAMA HEDEFLERİNİN BELİRLENMESİ

2. PLANLAMA ALANINA AİT ENVANTER

Doğal

Kültürel

İLGİ GRUPLARI KATILIMI

3. PEYZAJ ANALİZİ

PKT Analizi
(Peyzaj Karakter Tipi
Analizi)

PF Analizi
(Peyzaj Fonksiyon
Analizi)

GP Analizi
(Görsel Peyzaj Analizi)

Peyzaj Karakter Tiplerinin –
Peyzaj Birimlerinin Belirlenmesi

1. Peyzajın Su Fonksiyonu
2. Peyzajın Toprak Koruma Fonksiyonu
3. Peyzajın Habitat Fonksiyonu
4. Peyzajın Kültürel Fonksiyonu
5. Peyzajın Biyoçeşitlilik Fonksiyonu
-

İLGİ GRUPLARI KATILIMI

4. PEYZAJ GELİŞİM STRATEJİLERİ VE SEKTÖREL PEYZAJ REHBERLERİ

5. PEYZAJ PLANI

6. PEYZAJ YÖNETİMİ

KONTROL VE İZLEME

Mekansal Planlama

Mekansal Planlamaya
Temel Oluşturan
Kalkınma Planları

Mekansal strateji planları
Çevre Düzeni planları

Nazım ve Uygulama İmar
planları

Ulusal Peyzaj Planları

Bölge Peyzaj Planları

Alt Bölge Peyzaj Planları

Yerel Peyzaj Planları

Peyzaj Planlama
Yaklaşımları

Sektörel Planlar

Su

Tarım

Orman

Turizm

Koruma

Diğer

3. Yeşilirmak Peyzaj Atlası Projesi

2012-2015

4. Büyük menderes peyzaj atlası

2. Malatya Projesi:

İl Ölçeğinde Peyzaj Karakter Analizi ve Turizm/Rekreasyon Açısından Değerlendirilmesi (Peyzaj-44)2010-2013

1. Konya Projesi: Konya İli Bozkır Seydişehir Ahırılı Yalınhüyük İlçeleri ve Suğla Gölü Mevkii Peyzaj Yönetimi Koruma ve Planlama Projesi 2008-2011

ŞÇD: Stratejik Çevresel Değerlendirme
APS: Avrupa Peyzaj Sözleşmesi
ÇED: Çevresel Etki Değerlendirmesi
AB: Avrupa Birliği
AK: Avrupa Konseyi

Yeşilirmak Havzası Peyzaj Atlası ile mekânsal planların, peyzaj planlama süreçleri ile bütünleştirilmesi için öneriler getirilmiştir

T.C. TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ANASAYFA YÖNETİM TEŞKİLAT YAPISI BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİ KORUNAN ALANLAR KÜTÜPHANE RESMİ İSTATİSTİKLER İLETİŞİM

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü > Menu

E-Kitap

Dosyalara erişmek için fare imlecini "Konu Başlığı" sütunu içerisindeki yazıların üstüne getirerek tıklayınız.

107	Büyük Menderes Havzası Peyzaj Atlası
106	Yeşilirmak Havzası Peyzaj Atlası Projesi, Peyzaj Planlama II Kitabı
105	Bölge Alt Bölge Ölçeğinde Peyzaj Karakter Analizi ve Değerlendirilmesi Ulusal Teknik Kılavuz
104	Peyzaj Bilgi Sistemi Dokümanı
103	Peyzaj Planlama Kitabı
102	Akarsu Koridorlarında Peyzaj Onarımı ve Doğaya Yeniden Kazandırma Teknik Kılavuzu
101	Yeşilirmak Peyzaj Atlası

A. Peyzaj Mimarlarının Doğrudan Yer Alabilecekleri Sektörel Planlar

- 1. Peyzaj Planlama-Arazi Kullanım Planlaması
- 2. Çevre koruma, Doğa Koruma Planlaması vb. Koruma amaçlı planlama (Uzun devreli gelişme planı, sulak alan yönetim planı vb..)
- 3. Rekreasyonel Planlama
- 4. Kent içi ve çevresi Yeşil Alan Planlaması, Yeşil alt yapı planları
- 5. Peyzaj-Biyolojik Onarım Planları(Sulak alanlar, akarsu koridorları, maden ocakları, katı atık depolama alanları vb.)
- 6. Stratejik Çevresel Etki Değerlendirme Raporları
- 7. Çevresel Etki Değerlendirme Raporları
- 8. Peyzaj Yönetim Planları

•

B. Sektörlerüstü Planlara Ekolojik Planlarla Katılım

MEKANSAL STRATEJİ PLANI
(ÇEVRE ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI)

ÇEVRE DÜZENİ PLANI
(ÇEVRE ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI, *Büyükşehir Belediyeleri*)

İMAR PLANI
(*il Özel İdareleri, Belediyeler*)

C. Diğer Sektörel Planlara Ekolojik Eşiklerle Katılım

1. Tarımsal Planlama
2. Ormancılık
3. Kent Planlaması
4. Ulaşım Planlaması
5. Endüstri Planlaması
6. Turizm Planlaması
6. Su Yönetimi
7. Kırsal Kalkınma Planları
8. Havza planları
9. AB Su Direktifi Kapsamında
“Nehir havzaları Yönetim
Planları”

Bilgi, ilgi ...
Mimarlık ve Tasarım
Fakültesi Fakültesi içinde
bir Bölüm olarak
Şehircilik konularında,
tarım ve orman
ekosistemleri konusunda
ne kadar bilgiliyiz.
Bu özelliği fırsata
çevirebiliyor muyuz?

Planlama

Kıt kaynaklarla belli hedeflere varabilmek için, gereksinmelerin ve kaynakların, uzun dönemler için belli akılcı önceliklere uyularak dengelenmesi eylemidir (Keleş 2004).

PLANLAMA KAVRAMI ÜZERİNE

Planlama, geleceğe yönelik olarak, istenilen hedeflere ulaşmak amacıyla, sistemli eylem programları hazırlama süreci olarak tanımlanabilir. Nitekim, kavram farklı sözlüklerde benzer biçimde tanımlanmaktadır. *Webster's Dictionary*'de 'planlama' sözcüğü ise, '*önceden düzenlemek*' ya da daha özgül olarak '*sosyal ya da ekonomik bir birim için hedef ve politikalar oluşturmak*'; 'plan' sözcüğü, '*bir amaca ulaşmak için geliştirilen yöntem*' ya da '*eylem programlarının ayrıntılı formülasyonu*' biçiminde tanımlanmaktadır. Diğer bir deyişle, plan onu oluşturan iki unsurla tanımlanmaktadır; Bunlar, a) ulaşmayı hedeflediğiniz amaç, yani proje ve b) bu amaca ulaşmak için gerekli olan düzenlemeler, yani araçlardır. Bir planın hem hedeflenen amacı hem de bu amaca hangi yolları izleyerek, hangi araçlarla ulaşılacağı belirlenmiş olması gerekmektedir (Bettleheim, 1967: 3).¹

Klasik Kent Planlaması

- Klasik kent planlamasının temel amaçları rahatlık, düzen, etkenlik ve estetik gibi üst amaçlara erişmektir. Bu doğrultuda, kentlerin fiziksel gelişmesini bir düzene sokmak, hangi uğraşların kentin neresinde yer alacağını göstermek ön plandadır. Bu kapsamda, bu işlevlerin belli ölçeklerdeki paftalar ve haritalar üzerinde gösterilmesi hedeflenir. Kentsel işlevlerin yerleşme durumlarıyla bunlar arasındaki ilişkilerin harita üzerine dökülmesi ve bunların gelecekte alacağı biçimlerin tahmini geniş ölçüde teknik bir çabadır. Buna göre klasik kent planlaması yaklaşımında kent planları bir mimarlık ve mühendislik projesi gibi ele alınır.

Atıf/Citation: Örçen Güler, İ.& Turan, A. (2020). Kentsel Çevresel Adalet ve Kent Planlaması İlişkisi. Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5, 7-20

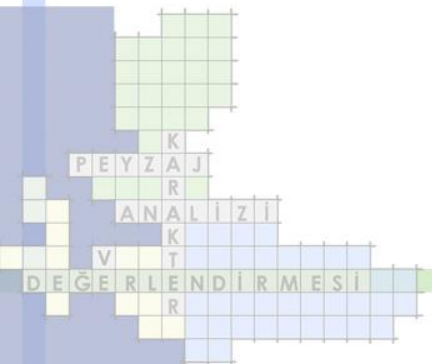
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1177948>

Geniş Kapsamlı Kent Planlaması

- Geniş kapsamlı planlama yaklaşımının dayandığı düşünsel varsayım, planlamanın tam bir rasyonellik çerçevesinde verilmiş kararlar bütünü olduğudur. Bu planlama yaklaşımınca, planlaması yapılan toplumun tüm değerlerinin, toplumsal üst amaçlarının, bu üst amaçlara ulaştıracak tüm alternatif kaynak ve araçların planı hazırlayan plancılar tarafından bilindiğini varsayılmaktadır. Bu planlama yaklaşımınca planlama bir toprak kullanma planı olarak değil, kentin topyekun gelişmesinin bir aracı olarak görülmektedir. Bu nedenle, plan kapsamına yalnız fiziksel yönler değil toplumsal, ekonomik ve idari yönler de dahil edilmektedir. Yine bu planlama yaklaşımı, planladığı mekanı artbölgesi ile birlikte ve uzun dönemli bir bakış açısıyla ele almaktadır.

Çoğulcu ve Savunucu Planlama

- Günümüz toplumlarında kentte yaşayan bütün kesimlerin ortak amaçlar etrafında birleşmelerinin zorluğu bilinmektedir. Bu nedenle tek elden bir planlama anlayışı yerine çoğulcu planlama yaklaşımıyla kentte yaşayan halkın alternatif planlara ilişkin bilgilermeleri söz konusu olur. Bir diğer deyişle, tek elden planlama yapmak yerine farklı kurumlar tarafından yapılmış planlar arasında yarışmanın gerçekleştirilmesiyle plan kalitesinin de yükselmesi hedeflenir. Bu yaklaşıma göre, kamu dışında plan hazırlayabilecek özel kuruluşlar arasında Ticaret ve Sanayi Odaları, kentle ilgili çeşitli dernekler ve benzeri sivil toplum kuruluşlarının bu konuda inisiyatif almaları söz konusudur.

Ülkemizdeki Fiziksel (Mekansal) Planlama Süreci

Anonim (1997)'in İller Bankası Genel Müdürlüğü (1990)'nden aldığı verilere göre, ülkemizde 1985 yılında çıkan 3194 sayılı İmar Yasası ve ilgili yönetmeliklerce belirlenen, bir fiziki planlama anlayışı olan "İmar Planı" yaklaşımı gündemdedir. Bu yasa, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun oluşumunu sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. Bu yasayla planlama yetkisi Merkezi Yönetimden, Yerel Yönetimlere devredilmiştir. Ancak yasalardan kaynaklanan bir yetki karmaşası gündemdedir. Bugün ülkemizde planlamayla ilgili 24 kurum ve kuruluş ile 22 yasa bulunmaktadır (Uzun 2003). 2003 yılında (Feridun Duyguluer tarafından) yapılan bir çalışmada ülkemizde planlama sürecinde yer alan kurumların toplam sayısının yaklaşık 29 adet olduğunu saptanmıştır. Bugün bu sayının azalmayıp arttığı da belirtilebilir. Anılan çalışmada buna yönelik toplam yasa sayısı da yaklaşık 50 olarak bulunmaktadır (Belde 2006).

Belde (2006)'ye göre planlamada üç temel hususun son yıllarda gündeme geldiği söylenebilir.

1. **Stratejik planlama yaklaşımı:** Planlamanın bir anlamda “yol haritası” üretimine dönüşmesidir. Stratejik planın; hem mevcut durum ve sorunların kavranması hem de mevcut ve olası kapasitenin belirlenmesi ve kullanımı ile geleceğin daha sağlıklı kurgulanmasını sağladığı savunulmaktadır. Bu istem doğal olarak aktif “katılımı” gerektirmektedir. Bu söylemde; uygulamadaki gerçekçiliği artırmak için, temel kararların “programlanması” bir zorunluluktur. Planın “başarısı” kesinlikle ölçülmelidir. Bunun için olabildiğince nesnel “başarı ölçüm kriterleri” saptanmalıdır ve nihayet planın sonuçları “izlenmeli-yönlendirilmelidir” (monitoring).

2. **Katılımcılık:** Planlamanın vazgeçilmez bir ögesi olmalıdır. Karar alma sürecinin olabildiğince “**saydam**” olması ve tüm bireylerin “*kararlara kolay erişebilmesi*” gerekmektedir.

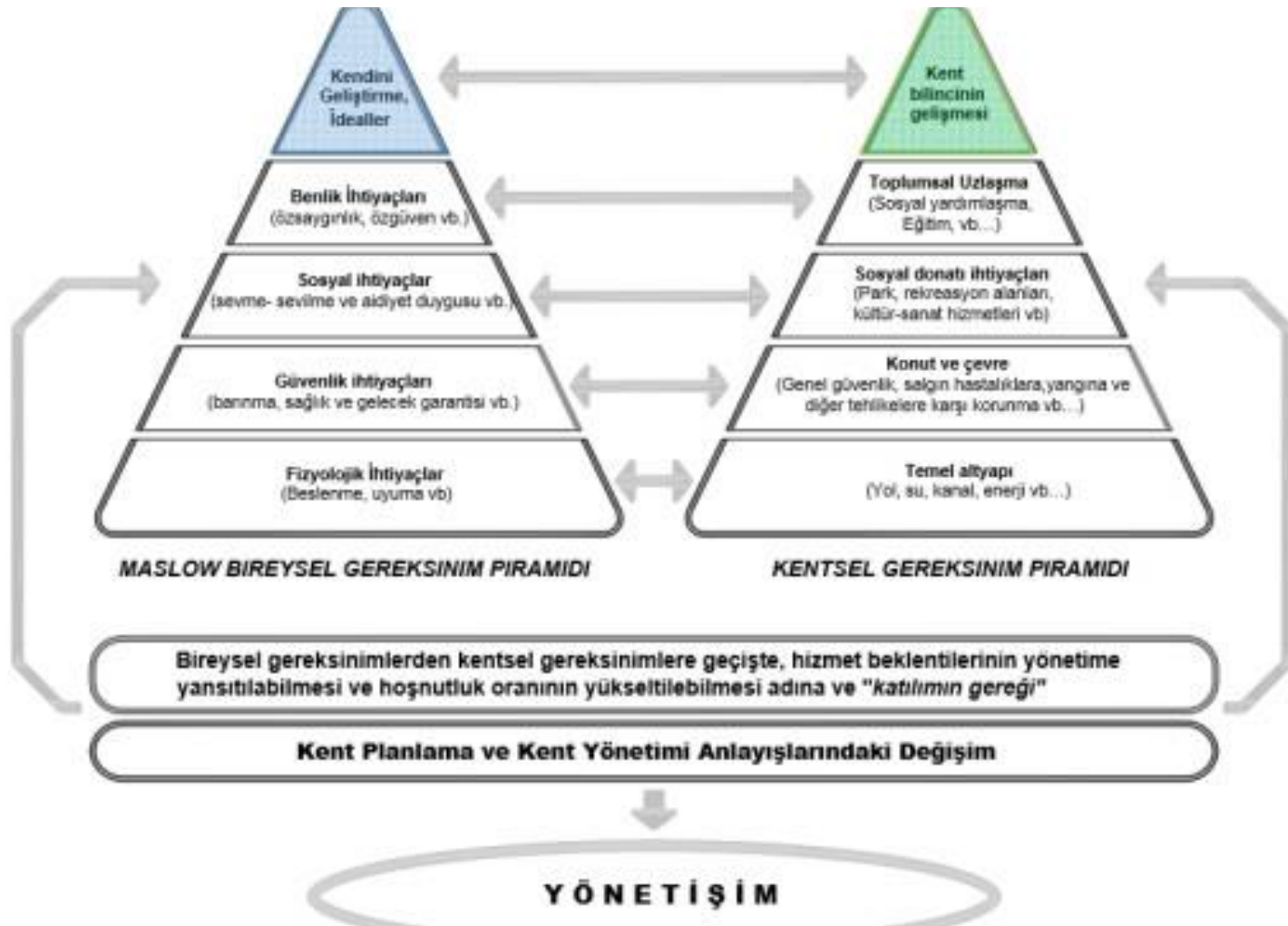
3. **Bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması ve plan kademeleri arasında etkin işlevsel bağıntıların kurulması,** üçüncü planlama söylemidir. Bu amaçla; bölge ve alt-bölge planlarında, İstatistikî Bölge Birimi II (NUTs II) düzeyinde kişi başına düşen gelir farkının en aza indirilmesini sağlayacak önlemler üzerinde durulmaktadır. Bu husustaki çabalar, genellikle merkezi hükümet tarafından yönlendirilmektedir.

1. Stratejik planlama yaklaşımı: Planlamanın bir anlamda “yol haritası” üretimine dönüşmesidir. Stratejik planın; hem mevcut durum ve sorunların kavranması hem de mevcut ve olası kapasitenin belirlenmesi ve kullanımı ile geleceğin daha sağlıklı kurgulanmasını sağladığı savunulmaktadır. Bu istem doğal olarak aktif “katılımı” gerektirmektedir. Bu söylemde; uygulamadaki gerçekçiliği artırmak için, temel kararların “programlanması” bir zorunluluktur. Planın “başarısı” kesinlikle ölçülmelidir. Bunun için olabildiğince nesnel “başarı ölçüm kriterleri” saptanmalıdır ve nihayet planın sonuçları “izlenmeli-yönlendirilmelidir” (monitoring).

Belde (2006)'ye göre planlamada üç temel hususun son yıllarda gündeme geldiği söylenebilir.

2. *Katılımcılık*: Planlamanın vazgeçilmez bir ögesi olmalıdır. Karar alma sürecinin olabildiğince “**saydam**” olması ve tüm bireylerin “*kararlara kolay erişebilmesi*” gerekmektedir.

Belde (2006)'ye göre planlamada üç temel hususun son yıllarda gündeme geldiği söylenebilir.

3. *Bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması ve plan kademeleri arasında etkin işlevsel bağıntıların kurulması*, üçüncü planlama söylemidir. Bu amaçla; bölge ve alt-bölge planlarında, İstatistikî Bölge Birimi II (NUTs II) düzeyinde kişi başına düşen gelir farkının en aza indirilmesini sağlayacak önlemler üzerinde durulmaktadır. Bu husustaki çabalar, genellikle merkezi hükümet tarafından yönlendirilmektedir.

Bu üç temel hususla birlikte

“Çevrenin korunması” ve

“Çevre risklerinin azaltılması”, hemen her türlü plan kademesinde temel amaçlardan birisi olmuştur. Bu bağlamda; çevre sorunlarının önemle ele alınması, çevreyi ve halk sağlığını koruması, pek çok planda stratejik bir ölçüt olarak gündeme gelmiştir (Belde 2006).

ANASAYFA

SÖZLÜK

PLAN TÜRLERİ NELERDİR ?

Şeyda CUMUR 19 Ocak 2017 SÖZLÜK

1 SOSYO EKONOMİK PLANLAR

- 1.1 Kalkınma Planı
- 1.2 Bölge Planı
- 1.3 Stratejik Plan

2 ÜST DÜZEY FİZİKİ PLANLAR

- 2.1 Metropoliten Alan Planı
- 2.2 Çevre Düzeni Planı
- 2.3 Havza Koruma Eylem Planı
- 2.4 Bütünleşik Kıyı Alanları Planlaması
- 2.5 Turizm Planı

3 YEREL FİZİKİ PLANLAR

- 3.1 Nazım İmar Planı
- 3.2 Uygulama İmar Planı

4 ÖZEL AMAÇLI FİZİKİ PLANLAR

- 4.1 Koruma Amaçlı İmar Planı
- 4.2 Turizm Amaçlı İmar Planı
- 4.3 Özel Çevre Koruma Bölgesi
- 4.4 İslah İmar Planları:

5 TAMAMLAYICI PLANLAR

- 5.1 İlave Planı
- 5.2 Revizyon Planı
- 5.3 Mevzii İmar Planı

1 SOSYO EKONOMİK PLANLAR

1.1 Kalkınma Planı

1.2 Bölge Planı

1.3 Stratejik Plan

SOSYO EKONOMİK PLANLAR

Kalkınma Planı

Bir ülkenin tamamı veya belirli bir bölgesi için belirlenen kalkınma hedefleri çerçevesinde iktisadi ve sosyal hedeflere ulaşmak amacıyla özel kesim için yol gösterici ve kamu kesimi için emredici niteliğe sahip plan olarak tanımlanan Kalkınma Planlarının ilki 1963 yılında DPT tarafından hazırlanmış ve onaylanarak uygulanmaya başlanmıştır. 5 yıllık bir süreci kapsayan Kalkınma Planları'nın onay yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndedir.

Ülke Kalkınma Planları, Ekonomik ve toplumsal gelişmelerine planlar yardımıyla bir yön vermek isteyen ülkeler, kentleşme ve yerleşme sorunlarına kalkınma planlarında özel bir yer ayırmaktadırlar. **Özekte hazırlanan ulusal planlar, kalkınmanın hızına ve kaynaklardan yararlanmanın biçimine ilişkin kimi ilkeler saptanmakla birlikte, kalkınmanın coğrafi boyutlarını ihmal etmektedirler.**

Ulusal kalkınma planları daha çok ekonomik amaçlı olurken, kent imar planlarının fiziksel niteliği baskın, bölge planları ise her iki amaca da ağırlık veren planlardır (Keleş 2004). Genel düzeyli planlar olan kalkınma planları ülke ölçeğinde farklı sektörlerde nasıl bir yol izleneceğine karar veren, stratejik kararların oluşumuna katkı sağlayan plan aşamasıdır. Ülkemizde en son 11. beş yıllık kalkınma planı yapılmıştır.

Mekansal Planlama

Mekansal Planlamaya
Temel Oluşturan
Kalkınma Planları

Mekansal strateji planları
Bölge planları
Çevre Düzeni planları

Nazım ve Uygulama İmar
planları

Ulusal Peyzaj Planları

Bölge Peyzaj Planları

Alt Bölge Peyzaj Planları

Yerel Peyzaj Planları

Peyzaj Planlama
Yaklaşımları

Sektörel Planlar

Su

Tarım

Orman

Turizm

Koruma

Diğer

Nasıl bir katkı....

1. Konya Projesi: Konya İli Bozkır Seydişehir Ahırlı Yalınhüyük İlçeleri ve Suğla Gölü Mevkii Peyzaj Yönetimi Koruma ve Planlama Projesi 2008-2011

ŞÇD: Stratejik Çevresel Değerlendirme
APS: Avrupa Peyzaj Sözleşmesi
ÇED: Çevresel Etki Değerlendirmesi
AB: Avrupa Birliği
AK: Avrupa Konseyi

Yeşilirmak Havzası Peyzaj Atlası ile mekânsal planların, peyzaj planlama süreçleri ile bütünleştirilmesi için öneriler getirilmiştir

1 SOSYO EKONOMİK PLANLAR

1.1 Kalkınma Planı

1.2 Bölge Planı

1.3 Stratejik Plan

Bölge planı, sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gizilgüçlerini (potansiyellerini), kesimlerle ilgili gelişme hedeflerini, etkinliklerin ve alt yapının dağılımını belirlemek üzere hazırlanan plandır. Bölge planlarını günümüzde Bölge Kalkınma ajansları tarafından yapılmaktadır.

Bölge Planı

Sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanacak bölge planları, gerekli gördüğü hallerde Kalkınma Ajansları (öncesinde DPT) tarafından yapılır ya da yaptırılır. 3194 sayılı İmar Kanunu hukuki dayanaktır. İlki Marmara Bölgesi için geliştirilen Bölge Planları, Günümüzde ise Avrupa Birliğine uyum sürecinde Nuts bölgeleme sistemlerine göre kurulan Kalkınma Ajansları bu planları yapmaktadır.

Kalkınma Ajansları Öncesi ve Sonrasında Yapılan
Bölge Planları incelenecektir

Ülkemizdeki bölge ölçekli planlar, uygulama şansına kavuşturulabilmiş olmaktan uzaktır. Bu planların, ne daha üst basamaktaki ulusal kalkınma planlarıyla, ne de alt basamaklardaki kentsel imar planlarıyla bağları kurulabilmiş değildir (Keleş 2004).

KUDAKA

KUZEYDOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI
NORTHEAST ANATOLIA DEVELOPMENT AGENCY

Türkiye’de Bölge ve Alt-bölge planlama çalışmalarının büyük ölçüde, 1960 yıllarda Devlet Planlama Teşkilatı’nın (DPT) kurulması ile başladığı söylenebilir. Onay veya kabul görmüş bölge planlarının hemen tümü; DPT bünyesinde ya da denetiminde yapılmış ve onay merci de DPT olmuştur.

- “Çukurova Bölge Plan”, (ABD kökenli bir firma yükleniciliğini yapmıştır.), “Çukurova Metropolitan Bölgesi Kentsel Gelişme Projesi” (İngiliz ve Lübnan kökenli Dar Al Handasah yüklenici olarak görev yapmıştır.),
- “Güneydoğu Anadolu Projesi Ana Planı (GAP)” (Japon kökenli Nippon Koei tarafından gerçekleştirilmiştir),
- Zonguldak-Bartın-Karabük Bölgesel Gelişme Projesi (Fransız kökenli BRLi tarafından yüklenilmiştir.)
- “Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişme Planı” (DOKAP) (Japon kökenli Nippon Koei ve RECS konsorsiyumu tarafından yürütülmüştür),
- “GAP Bölge Kalkınma Planı Revizyonu” (UNDP finansmanı ile) yerel danışmanlarca gerçekleştirilmiştir.
- ”Doğu Anadolu Bölgesi Ana Planı (DAP)” Atatürk, İnönü, Fırat, Kafkas ve Yüzüncüyıl Üniversiteleri’nce, yürütülmüş bilahare; Gazi Üniversite’nin devreye girmesi ile DPT tarafından sonuçlandırılmıştır (Belde 2006).

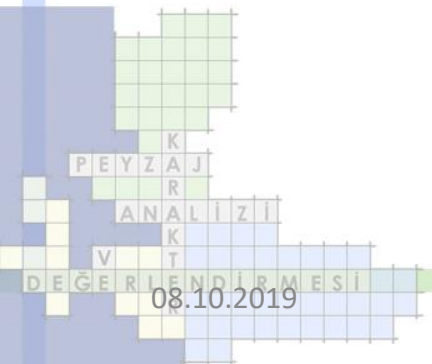

- Doğu Anadolu Projesi Ana Planı (DAP)
- Doğu Karadeniz Bölgesel Gelişme Projesi (DOKAP)
- Güneydoğu Anadolu Projesi Ana Planı (GAP)
- Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi
- Zonguldak-Bartın-Karabük Projesi (ZBK)

3. Alt-Bölge ve İl Planlaması

Ülke gündemine formal olarak alt-bölge tanımı ve planlaması, AB'ye uyum ve müktesebatının Türkiye'ye uyarlanması süreci ile gelmiştir. Nitekim İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS – NUTs) esas alınarak alt-bölge tanımları Mülga DPT tarafından yapılmıştır.

Alt-bölge planlamasına da Mülga DPT tarafından başlanıldığı söylenebilmektedir (Belde 2006).

3.1. Alt-Bölge ve İl Planlamasında İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması (NUTs)

DPT koordinatörlüğünde ve Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) Başkanlığı'nın da katkılarıyla, AB'nin talep ettiği ve Ulusal Program'da yer alan istatistiki bölgelerin belirlenmesi çalışmasına göre Türkiye'de 1'inci Düzeyde oniki bölge, 2'nci Düzeyde yirmialtı bölge ve 3'üncü Düzeyde seksenbir bölge (iller) İstatistiki Bölge Birimleri (İBB) olarak tanımlanmıştır.

Türkiye küreselleşme ve AB uyum süreci ile birlikte hızlı bir yapısal değişim sürecine girmiştir. Bu değişim sürecinde fiziki, sosyal ve kültürel kaynakların rasyonel bir biçimde değerlendirilerek bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılması çalışmaları önem kazanmıştır.

Avrupa Birliği'nde; üye ülkeler arasında bölgeler arası dengesizliği ortadan kaldırmak ve geri kalmış bölgelerin Birliğin sağladığı fonlardan yararlanmalarını ortak bir zeminde gerçekleştirmek amacıyla, üye ülkeler içinde bir bölgeleme sistemi oluşturulmuştur. Bu sistemle her bölgeye ait verilerin karşılaştırılabilir nitelikte olması ve bölgeler arası farklılıkların belirlenmesi hedeflenmiştir (Eurasat 1999). Bu amaçla Eurostat tarafından, bölgesel istatistiksel verilerin sağlanması için İstatistiki Bölge Birimleri Nomenklatörü (NUTS) oluşturulmuştur.

NUTS sınıflandırması 1988 yılından beri kullanılmakla beraber, yasal çerçevesi Temmuz 2003'ten itibaren oluşturulmuştur (Eurostat 2004).

Türkiye'de bölgesel gelişmişlik farklarını azaltmada ve planlı bölgesel kalkınma çalışmalarında hedef bölgelerin belirlenmesinde, politika ve uygulamalarda yön verici olarak kullanılacak olan ve Avrupa Birliği Sistemine uygun karşılaştırılabilir istatistiksel veri tabanını oluşturulması amacıyla İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics-NUTS), 28 08 2002 tarih ve 2002/4720 sayılı kararname ile yapılmıştır.

İSTATİSTİKİ BÖLGE BİRİMLERİ NOMENKLATÖRÜ'NE (NUTS) GÖRE TÜRKİYE'DE BÖLGESEL FARKLILIKLAR

Regional Differences in Turkey According to NUTS

SELMA KAYALAK

Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Dışkapı, Ankara
selmakayalak@yahoo.com

TUĞBA KİPER

Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Dışkapı, Ankara
dokumaci@agri.ankara.edu.tr

İstatistiki bölge birimleri sınıflandırması sonucunda üç düzeyde bölge ayrımı oluşturulmuştur. Düzey-1'de 12 istatistiki bölge, düzey-2'de 26 istatistiki bölge ve düzey-3'de ise 81 istatistiki bölge bulunmaktadır. Bölgelere ilişkin liste Çizelge 1. de verilmiştir.

Çizelge 1. Düzey 1, 2 ve 3 İstatistiki Bölge Birimleri

Düzey 1	Düzey 2	Düzey 3
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Batı Marmara	Tekirdağ	Tekirdağ / Edirne / Kırklareli
	Balıkesir	Balıkesir / Çanakkale
Ege	İzmir	İzmir
	Aydın	Aydın / Denizli / Muğla
	Manisa	Manisa / Afyon / Kütahya / Uşak
Doğu Marmara	Bursa	Bursa / Eskişehir / Bilecik
	Kocaeli	Kocaeli / Sakarya / Düzce / Bolu / Yalova
Batı Anadolu	Ankara	Ankara
	Konya	Konya / Karaman
Akdeniz	Antalya	Antalya / Isparta / Burdur
Orta Anadolu	Kırıkkale	Kırıkkale / Aksaray / Niğde / Nevşehir / Kırşehir
	Kayseri	Kayseri / Sivas / Yozgat
Batı Karadeniz	Zonguldak	Zonguldak / Karabük / Bartın
	Kastamonu	Kastamonu / Çankırı / Sinop
	Samsun	Samsun / Tokat / Çorum / Amasya
Doğu Karadeniz	Trabzon	Trabzon / Ordu / Giresun / Rize / Artvin / Gümüşhane
Kuzeydoğu Anadolu	Erzurum	Erzurum / Erzincan / Bayburt
	Ağrı	Ağrı / Kars / Iğdır / Ardahan
Ortadoğu Anadolu	Malatya	Malatya / Elazığ / Bingöl / Tunceli
	Van	Van / Muş / Bitlis / Hakkari
Güneydoğu Anadolu	Gaziantep	Gaziantep / Adıyaman / Kilis
	Şanlıurfa	Şanlıurfa / Diyarbakır
	Mardin	Mardin / Batman / Şırnak / Siirt

**İSTATİSTİKİ BÖLGE BİRİMLERİ NOMENKLATÖRÜ'NE (NUTS)
GÖRE TÜRKİYE'DE BÖLGESEL FARKLILIKLAR**

Regional Differences in Turkey According to NUTS

SELMA KAYALAK

Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Dışkapı, Ankara
selmakayalak@yahoo.com

TUĞBA KİPER

Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Dışkapı, Ankara
dokumaci@agri.ankara.edu.tr

3. Türkiye’de İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması

Türkiye’nin AB’ye üyelik sürecinde oluşturulan AB Müktesebatının Üstlenilmesine ilişkin Ulusal Programda, kısa vadede yapılacak işler arasında “AB kriterlerine göre hedef/kriter bölgeler (**NUTS = Nomenclature of Territorial Units For Statistics = İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması = İBBS**) istatistikî olarak tanımlanacaktır” ifadesi yer almıştır. Bu çerçevede, DPT ve DİE tarafından yürütülen İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması çalışması sonucunda; *12 adet Düzey-I (NUTS-I), 26 adet Düzey-II (NUTS-II) ve 81 adet Düzey-III (NUTS-III)* bölge birimi oluşturulmuştur. Bu çalışmayla, bölgesel istatistiklerin toplanması, geliştirilmesi, bölgelerin sosyo-ekonomik analizlerinin yapılması, bölgesel politikaların çerçevesinin belirlenmesi ve Avrupa Birliği Bölgesel İstatistik Sistemine uygun karşılaştırılabilir istatistikî veri tabanı oluşturulması amaçlanmıştır (Poray 2004: 4).

İSTATİSTİKİ BÖLGE BİRİMLERİ NOMENKLATÖRÜ’NE (NUTS) GÖRE TÜRKİYE’DE BÖLGESEL FARKLILIKLAR

Regional Differences in Turkey According to NUTS

SELMA KAYALAK

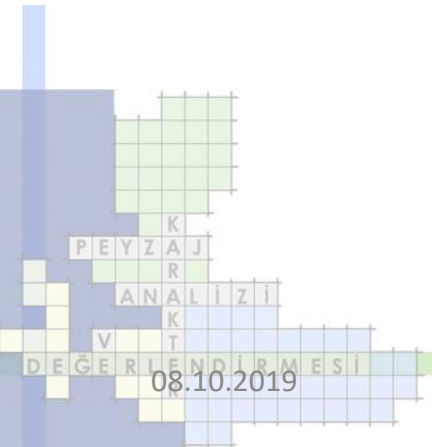
Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Dışkapı, Ankara
selmakayalak@yahoo.com

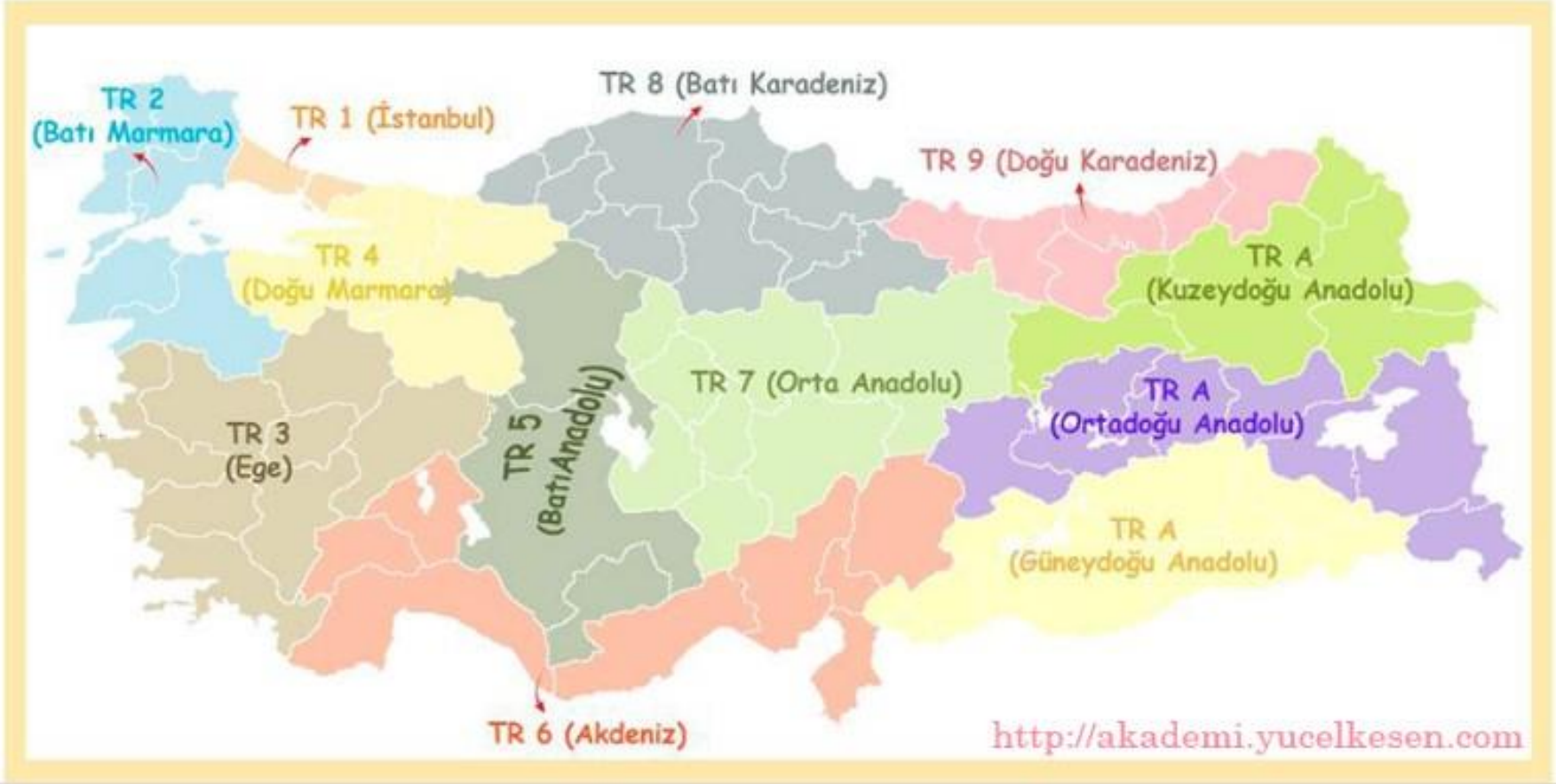
TUĞBA KİPER

Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Dışkapı, Ankara
dokumaci@agri.ankara.edu.tr

Istatistiki Bölgelerin Tanımlanmasında Kullanılan Temel Faktörler

1. Nüfus
2. Coğrafya
3. Bölgesel kalkınma planları
4. Temel istatistiki göstergeler
5. İllerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasıdır.

1. DÜZEY BÖLGELER

PEYZAJ

ANALİZİ

VE DEĞERLENDİRMESİ

08.10.2019

2. DÜZEY BÖLGELER

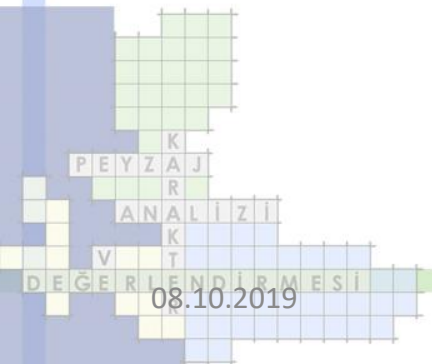
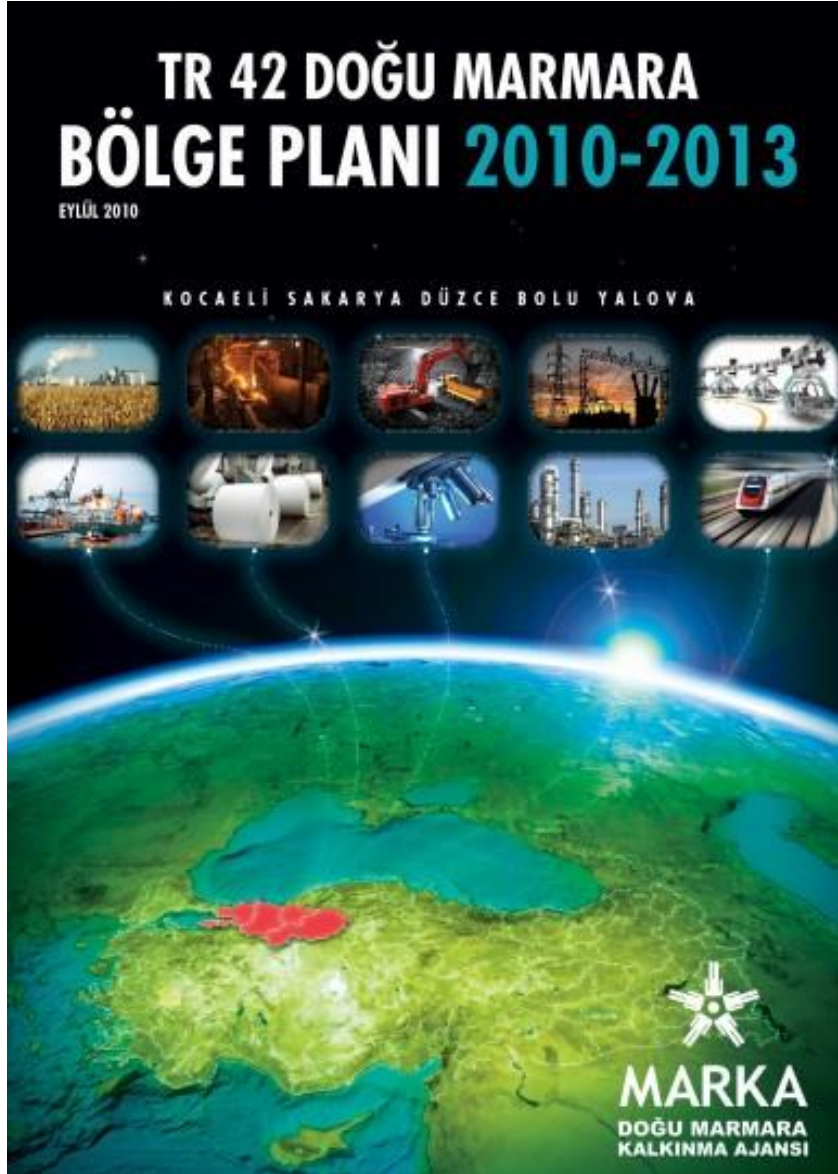
Bölge Planı Nedir?

Bölge Planı, bir bölgenin kalkınması amacıyla, ulusal düzeyde üretilen politika, plan ve stratejiler ile yerel düzeyde yürütülecek faaliyetler arasındaki ilişkiyi belirlemek, yerel düzeyde yer alan kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu güçlendirmek, kamu, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek; bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve bölgesel program ve projelere temel oluşturmak üzere hazırlanan strateji, koordinasyon ve yönlendirme belgesidir.

Bölge Planının Kapsamı

Bölgenin sosyo-ekonomik ve fiziksel durumunun değerlendirilmesi, bölgedeki mevcut sektörlerin değerlendirilmesi, bölge içi alt bölgelerin değerlendirilmesi, bölgenin GZFT (Güçlü yanlar, Zayıf yanlar, Fırsatlar, Tehditler) analizinin yapılması, yereldekilerin talep ve ihtiyaçlarının belirlenerek çözümler üretilmesi, amaç, hedef ve stratejileri ortaya koyarak bölgenin gelişmesinin programlanması **Bölge Planı** yapılmasının amaçlarıdır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Türkiye’de yer alan 26 Düzey 2 bölgesinden biri olan TR42 Düzey 2 Bölgesi; Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu ve Yalova illerini kapsamaktadır. Bölgenin batısında İstanbul ve Marmara Denizi, doğusunda Zonguldak, Karabük ve Çankırı illeri, kuzeyinde Karadeniz, güneyinde ise Bursa, Bilecik, Eskişehir ve Ankara illeri bulunmaktadır.

TR42 Düzey 2 Bölgesi'nin Türkiye Düzey 2 Bölgeleri İçerisinde Konumu

* Türkiye Düzey 2 bölgeleri listesi Ek-1’de verilmiştir.

Kalkınma Ajansları'nın temel kuruluş amacı, 5449 sayılı kanunda belirtildiği üzere; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak ve sürdürülebilirliği sağlamaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak, uzun vadeli bir perspektifle, ulusal kalkınma ilkeleri ile eşgüdüm içerisinde TR42 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı hazırlanmıştır. Bu planda bölgenin mevcut durumu irdelenerek bölge vizyonu ortaya konulmakta, bu vizyona ulaşmak için takip edilecek faaliyetler aşağıdan yukarıya bakış açısı ile belirlenmekte ve bölgenin doğal ve beşeri kaynakları bu doğrultuda yönlendirilmektedir.

Planın Amacı

TR42 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı, Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova illerinden oluşan bölgenin sosyo-ekonomik gelişim kurgusudur ve amacı, bölgenin kalkınmasının stratejik olarak tanımlanmasıdır. Bölge Planı, bölgesel kalkınmaya hizmet eden tüm çalışmalarını yönlendiren ve bölgesel gelişmeyi koordine eden bir politika belgesidir.

Planlama çalışmaları; yapısal analiz çalışmaları, katılımcı planlama araçlarına başvurulması, tematik analiz çalışmaları ve plan kararlarının şekillendirilmesi olmak üzere 4 temel aşamanın sonucunda ortaya çıkmıştır.

Şekil 1. Bölge Planı Süreci

Bölge Planı'nda, sosyal, ekonomik ve çevresel olmak üzere tüm alanlarda uzun vadeli gelecek öngörüsüne ulaşmak için atılacak ilk adımlar tasarlanmakta olup, bu plan takip eden dönemler için planlama, programlama ve uygulama açısından hazırlık mahiyeti taşımaktadır. Kapsadığı yıllar "Ulusal Kalkınma Planları" ile de uyumlu olacak şekilde 2010-2013 olarak belirlenen Bölge Planı; sürdürülebilirlik, katılımcılık, gelecek referanslılık, bütüncül bakış açısı, bilimsellik ve uygulanabilirlik ilkeleri etrafında şekillendirilmiştir.

TR42 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı, T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı (DPT) koordinasyonunda, T.C. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA) tarafından; bölge paydaşlarının etkin katılımıyla yönetim yöntemleri takip edilerek hazırlanmıştır. Bölge Planı, planlama hiyerarşisinde Ulusal Kalkınma Planları ile Çevre Düzeni Planları arasında yer almaktadır. Ayrıca ulusal ve yerel önceliklerin uyumlulaştırılmasını ve hiyerarşide üstünde ve altında bulunan planlar arasındaki bütünlüğü sağlayıcı nitelikte olan Bölge Planı, TR42 Düzey 2 Bölgesi'ni oluşturan illerin onanlı Çevre Düzeni Planları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Bölge Planı çalışmaları; DPT Müsteşarlığı tarafından hazırlanan "Bölge Planlama Kılavuzu Taslağı"ndan faydalanılarak yürütülmüştür.

Vizyon: Stratejik konumu ve işbirliği ağlarından güç alan, çok yönlü ekonomik yaşam kalitesi ile fark yaratan, insan

Küresel Rekabette Lider ve Sürdürülebilir

AMAÇ 1. REKABET GÜCÜNÜN ARTTIRILMASI

- Hedef 1.1. Kümelenme stratejilerinin belirlenerek, yatırımların kümelenme stratejilerine göre yönlendirilmesi
- Hedef 1.2. Yenilikçilik, ileri teknoloji kullanımı ve kalitenin geliştirilmesiyle işletmelerin rekabet gücünün artırılması
- Hedef 1.3. Marka ürünlerin geliştirilmesi, yerel markalaşmanın sağlanması ve tanıtımı
- Hedef 1.4. Girişimciliğin ve ortaklık kültürünün desteklenmesi
- Hedef 1.5. Bölge dışı ilişkilerin güçlendirilmesi
- Hedef 1.6. Turizm stratejisi oluşturulması, çeşitlendirme yoluyla turizmin geliştirilmesi

AMAÇ 2. BEŞERİ ZENGİNLİKLERİN GELİŞTİRİLMESİ

- Hedef 2.1: Bölge beşeri kaynaklarına ilişkin analizlerin desteklenmesi
- Hedef 2.2: İşgücüne, ekonominin ihtiyaç duyduğu niteliklerin kazandırılması
- Hedef 2.3: Projecilik kültürünün geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası desteklerden faydalanma konusunda farkındalığın artırılması
- Hedef 2.4: Bilişim teknolojilerinin kullanımının toplumun her kesiminde yaygınlaştırılması
- Hedef 2.5: Bilimsel araştırma, kültürel etkinlik ve eğitim olanaklarının zenginleştirilmesi
- Hedef 2.6: Kentlilik kültürünün geliştirilmesi, sosyal içermenin ve bütünleşmenin sağlanması

Kalkınmada MARKA Bölge Olmak!

AMAÇ 3. ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN SAĞLANMASI VE TEKNİK ALTYAPININ GÜÇLENDİRİLMESİ

- Hedef 3.1: Çevresel koşullarının iyileştirilmesi
- Hedef 3.2: Çevresel kirliliği önleyici projelerin desteklenmesi
- Hedef 3.3: Bölgenin ulusal ve uluslararası çevre mevzuatı konusunda bilinçlendirilmesi
- Hedef 3.4: Yenilenebilir ve temiz enerji üretimi ile enerji verimliliğinin desteklenmesi, enerji maliyetlerinin düşürülmesi
- Hedef 3.5: Atık bertarafı ve geri dönüşüm uygulamalarının desteklenmesi
- Hedef 3.6: Bölgesel hedefler kapsamında gerçekleşen yatırımlarda altyapı ihtiyaçlarının karşılanması
- Hedef 3.7: Nitelikli şehirleşmenin sağlanması
- Hedef 3.8: Bölgenin ulaşılabilirliğinin güçlendirilmesi ve ulaşım çeşitliliğinin sağlanması
- Hedef 3.9: Afete hazırlık ve afet koordinasyon çalışmalarının yürütülmesine destek verilmesi

AMAÇ 4. TARIMSAL KALKINMANIN SAĞLANMASI

- Hedef 4.1. Bölgesel ürünlerin yetiştirilmesi, örtü altı tarım, ekolojik tarım, süs bitkileri, sertifikalı fidancılık ve su ürünleri dallarında üretimin verimliliğinin sağlanması
- Hedef 4.2. Verimli tarım alanlarının ve su kaynaklarının korunması ve farkındalık sağlanması
- Hedef 4.3. Tarım-Sanayi, Tarım-Turizm entegrasyonunun sağlanması ve Tarımda Ar-Ge Çalışmalarının Desteklenmesi
- Hedef 4.4. Hayvancılık, kanatlı sektörü ve diğer katma değeri yüksek üretim dallarında üretim ve pazarlama altyapısının geliştirilmesi ve ürün borsalarının yaygınlaştırılması
- Hedef 4.5. Tarımda örgütlenmenin ve arazi toplulaştırmanın sağlanması

1 SOSYO EKONOMİK PLANLAR

1.1 Kalkınma Planı

1.2 Bölge Planı

1.3 Stratejik Plan

Stratejik Plan

Kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren “Stratejik Plan”, 5018 sayılı Kanunu ile birlikte 5393 sayılı Belediye ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunları ile hazırlanır. Nüfusu 50.000’den fazla olan belediyelerin Stratejik Plan hazırlaması zorunludur.

Ülke Mekânsal Strateji Planı, Kalkınma ajansı yapar, Bakanlar kurulu tarafından onanır.

Alt Bölge Strateji Planı , Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından yapılır ve onanır.

Bölge Strateji Planı, Bölge Kalkınma ajansları yapar ve onar.

Metropolitan Bölge Strateji Planı,, Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılır ve onanır.

Mekansal Planlama

Mekansal Planlamaya
Temel Oluşturan
Kalkınma Planları

Mekansal strateji planları
Bölge planları
Çevre Düzeni planları

Nazım ve Uygulama İmar
planları

Ulusal Peyzaj Planları

Bölge Peyzaj Planları

Alt Bölge Peyzaj Planları

Yerel Peyzaj Planları

Peyzaj Planlama
Yaklaşımları

Sektörel Planlar

Su

Tarım

Orman

Turizm

Koruma

Diğer

3. Yeşilirmak Peyzaj Atlası Projesi

2012-2015

4. Büyük menderes peyzaj atlası

2. Malatya Projesi:

İl Ölçeğinde Peyzaj Karakter Analizi ve Turizm/Rekreasyon Açısından Değerlendirilmesi (Peyzaj-44)2010-2013

SCD: Stratejik Çevresel Değerlendirme
APS: Avrupa Peyzaj Sözleşmesi
ÇED: Çevresel Etki Değerlendirmesi
AB: Avrupa Birliği
AK: Avrupa Konseyi

Yeşilirmak Havza
planların, peyzaj
bütünleştirilmes

Nasıl bir katkı....

2 ÜST DÜZEY FİZİKİ PLANLAR

2.1 Metropoliten Alan Planı

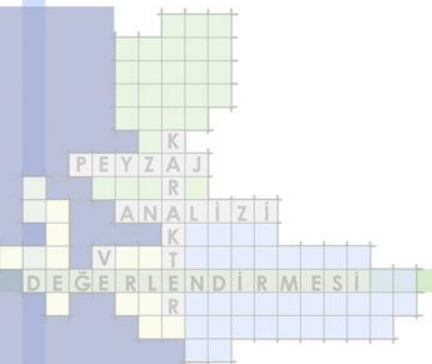
2.2. Mekansal Strateji Planı

2.2 Çevre Düzeni Planı

2.3 Havza Koruma Eylem Planı

2.4 Bütünleşik Kıyı Alanları Planlaması

2.5 Turizm Planı

1. PLANLAR ARASI KADEMELENME

Mekansal Planlar

(Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği – md. 6)

MEKANSAL STRATEJİ PLANI
(ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI)

ÇEVRE DÜZENİ PLANI
(ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI, Büyükşehir Belediyeleri)

İMAR PLANI
(il Özel İdareleri, Belediyeler)

1. PLANLAR ARASI KADEMELENME

Mekansal Planlar

(Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği – md. 6)

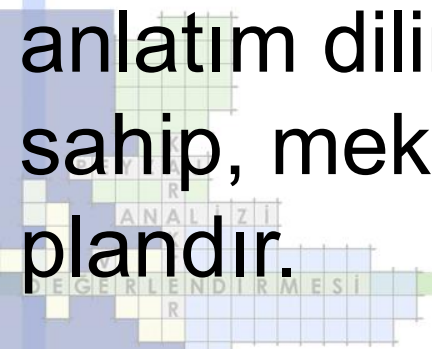
- Arazi kullanım ve yapılaşmada sadece Mekânsal Strateji Planları, Çevre Düzeni Planları ve İmar Planları kararlarına uyulur.
- Mekânsal Strateji Planları ve Çevre Düzeni Planları hazırlanırken Kalkınma Planı, Bölge Planları, Bölgesel Gelişme Stratejileri ve diğer strateji belgeleri ile ortaya konulan hedefler dikkate alınır.

Mekânsal Strateji Planı Nedir?

“Mekânsal Strateji Planı ekonomik, sosyal politikalar ve çevre politikaları ile stratejilerini mekânla ilişkilendirerek fiziki gelişmeyi ve sektörel kararları yönlendiren, ülke bütününde ve gerekli görülen bölgelerde hazırlanan, raporu ile bütün olan plandır.”

Bu niteliği ile mekânsal strateji planları; mekânsal gelişmeyi yönlendiren, soyut, grafik anlatım diline ve şematik gösterim tekniğine sahip, mekânsal gelişme stratejilerini içeren plandır.

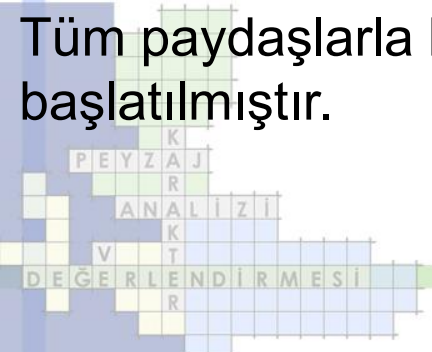
Mekânsal Strateji Planına Neden İhtiyaç Duyuldu?

Türkiye'nin kalkınma ve büyüme hedeflerine ulaşmada ve gelecek vizyonunu hayata geçirmede, ekonomik sosyal ve çevresel politika ve strateji birbiriyle uyumlu hale getiren daha etkin bir ulusal mekânsal planlama sisteminin oluşturulması için;

Ülkemizin mekânsal potansiyellerini avantaja çeviren,
Ülkemizin, 2023 ve ötesi vizyon ve hedeflerine ulaşmak için ekonomik, sosyal ve çevresel politikaların mekânsal stratejilerinin uyumunu sağlayan,
Küresel ve bölgesel sektörel kararları bütüncül olarak mekâna yansıtan,
Sürdürülebilir kalkınma için mekânsal gelişme ve koruma stratejilerine en üst düzeyde yön veren,

Çevre politikalarının arazi kullanım kararları ile entegrasyonunu temin eden,
İnsan odaklı, kimlikli, yaşanabilir ve üreten yerleşimler için

Tüm paydaşlarla beraber "Ülke Mekânsal Strateji Planı" çalışmaları başlatılmıştır.

Türkiye Mekansal Strateji Planının Hedefleri

Ülkemizin vizyon ve hedefleri doğrultusunda Türkiye Mekansal Strateji Planının hedefleri;

- İnsan odaklı, sürdürülebilir, dayanıklı, akıllı ve sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi yüksek şehirler oluşturulması.
- Ekonomik ve sosyal gelişmenin temini için altyapı ve hizmetlerin kentsel ve kırsal alanları kapsayacak şekilde kalkınma politikalarına uygun olarak dengeli dağılımının sağlanması.
- Rekabet edebilir yerleşmelerin temini için gerekli mekânsal düzenlemelerin ve altyapının desteklenmesi.
- Sürdürülebilir bir çevrenin temini için iklim değişikliğine uyum da gözetilerek sektörel öncelikler, mekânsal gelişme ve çevre politikalarının birbirine entegrasyonunun sağlanmasıdır.

Mekansal Planlama

Mekansal Planlamaya
Temel Oluşturan
Kalkınma Planları

Mekansal strateji planları
Bölge planları
Çevre Düzeni planları

Nazım ve Uygulama İmar
planları

Nasıl bir katkı....

Sektörel Planlar

Su

Tarım

Orman

Turizm

Koruma

Diğer

3. Yeşilirmak Peyzaj Atlası Projesi

2012-2015

4. Büyük menderes peyzaj atlası

2. Malatya Projesi:

İl Ölçeğinde Peyzaj Karakter Analizi ve Turizm/Rekreasyon Açısından Değerlendirilmesi (Peyzaj-44)2010-2013

1. Konya Projesi: Konya İli Bozkır Seydişehir Ahırlı Yalınhüyük İlçeleri ve Suğla Gölü Mevkii Peyzaj Yönetimi Koruma ve Planlama Projesi 2008-2011

ŞÇD: Stratejik Çevresel Değerlendirme
APS: Avrupa Peyzaj Sözleşmesi
ÇED: Çevresel Etki Değerlendirmesi
AB: Avrupa Birliği
AK: Avrupa Konseyi

Yeşilirmak Havzası Peyzaj Atlası ile mekânsal planların, peyzaj planlama süreçleri ile bütünleştirilmesi için öneriler getirilmiştir

2 ÜST DÜZEY FİZİKİ PLANLAR

2.1 Metropoliten Alan Planı

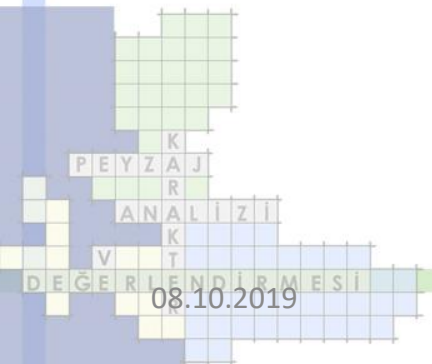
2.2. Mekansal Strateji Planı

2.2 Çevre Düzeni Planı

2.3 Havza Koruma Eylem Planı

2.4 Bütünleşik Kıyı Alanları Planlaması

2.5 Turizm Planı

2. ÇEVRE DÜZENİ PLANLARI

2.1. ÇEVRE DÜZENİ PLANI NEDİR?

(Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği – md. 4)

Varsa Mekânsal Strateji Planlarının hedef ve strateji kararlarına uygun olarak **orman, akarsu, göl ve tarım arazileri gibi temel coğrafi verilerin gösterildiği**, kentsel ve kırsal yerleşim, gelişme alanları, sanayi, tarım, turizm, ulaşım, enerji gibi **sektörlere ilişkin genel arazi kullanım kararlarını** belirleyen, **yerleşme ve sektörler arasında ilişkiler** ile koruma-kullanma dengesini sağlayan **1/50.000 veya 1/100.000 ölçekteki haritalar üzerinde** ölçeğine uygun gösterim kullanılarak bölge, havza veya il düzeyinde hazırlanabilen, plan notları ve raporuyla bir bütün olarak yapılan plan.

2.1. ÇEVRE DÜZENİ PLANININ AMACI

- **Koruma ve gelişme politika ve stratejilerinin belirlenmesi,**
- **Düzensiz kentleşme ve sanayileşmenin önlenerek, kentsel ve kırsal gelişmelerin (sosyal, ekonomik, mekansal) sağlıklı bir şekilde yönlendirilmesi,**
- **Hassas alanların ve çevresel değerlerin (kıyılar, ormanlar, su havzaları, kültürel ve tarihsel değerler v.b) korunması,**
- **Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımının önlenmesi,**

2.2. YASAL ÇERÇEVE

- **3194 Sayılı İmar Kanunu**
- **644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname**
- **2872 sayılı Çevre Kanunu – md. 9 (b)**
- **Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği (yeni)**

2.2. YASAL ÇERÇEVE

- **644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 7.maddesinde tanımlanan görev ve yetki çerçevesinde her tür ve ölçekteki Çevre Düzeni Planları Bakanlığımızca yapılmaktadır.**
- **Büyükşehir Belediye Sınırlarında; Büyükşehir Belediyeleri (varsa havza veya bölge bazında çevre düzeni planına uygun olmak kaydıyla) yetkilidir.**
- **Çevre Düzeni Planları 14.06.2014 tarihli ve 29030 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği"ne uygun olarak hazırlanmaktadır.**

2.3. PLANLAMA YAKLAŞIMI / İLKE / ESASLARI

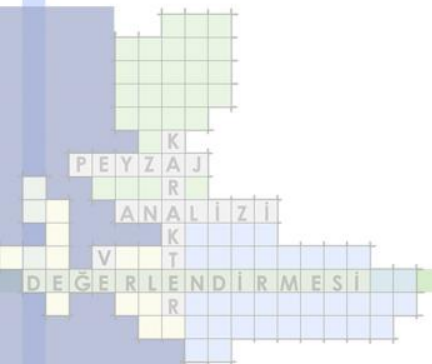
(Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği– md. 7 , md. 8 , md. 19)

- Sürdürülebilir Çevre - Sürdürülebilir Kalkınma
- Doğal, tarihi ve kültürel çevre değerlerinin korunması
- Çevre kirliliğinin önlenmesi; entegre yöntemler ve birlik şeklinde yapılanma (teknik altyapı çözümleri), çevre kalitesinin artırılması
- Ülke ve bölge düzeyindeki büyük projelerin değerlendirilmesi
- Yeni gelişmeler – bölgesel dinamikler
- Katılımcılık ve şeffaflık
- Teknolojiden faydalanma

Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmeliğin 5. maddesinde, planı niteliği şu şekilde sıralanmaktadır.

Çevre düzeni planı;

- a) Kalkınma planları ve varsa bölge planlarını temel alarak rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlayan,*
- b) Kirliliğin oluşmadan önce önlenmesi, sağlıklı çevrenin oluşturulmasına yönelik hedef, ilke, strateji ve politikaları ve bunu sağlayacak arazi kullanım kararlarını belirleyen,*
- c) Tarihi, kültürel ve doğal çevrenin korunması ve geliştirilmesine yönelik genel hedefleri, ilkeleri, stratejiyi ve politikaları belirleyen,*

Çevre düzeni planı;

ç) Karar ve hükümleriyle alt ölçekli planları yönlendiren,

d) Plan kararları açısından ekosistem bütünlüğü, arazi kullanım sürekliliğini sağlayan,

e) Planlamaya temel oluşturan verilerin farklılığından dolayı farklı mesleklerden uzmanların fiili katılımı ile hazırlanan,

f) Planlama sürecinin her aşamasında bir önceki aşamalara geri dönerek değerlendirilmelerin yapılabildiği geri beslemeli sürece sahip olan,

g) Karşılaştırılabilir, değerlendirilebilir, sorgulanabilir, geliştirilebilir ve güncellenebilir standart veri tabanına sahip olan,

ğ) Sürdürülebilir kalkınma amacına uygun olarak ekolojik ve ekonomik kararların bir arada düşünülmesini sağlamak üzere, korunması gereken alanlara ilişkin politika ve stratejileri belirleyen üst ölçekli plan niteliğini taşır.

2.5. YAPIM SÜRECİ

➤ I. Etap: Araştırma Raporu

- Analiz Bölümü
 - Mevcut Durum Tespiti
 - Veri tabanının hazırlanması
- Sentez Bölümü

➤ II. Etap: Plan Senaryoları

- Alternatif Planlar (*en az iki alternatif*)
- Taslak Plan

➤ III. Etap: Nihai Plan

- Plan Paftaları
- Plan Hükümleri ve Plan Açıklama Raporu
- Nihai veri tabanının hazırlanması

MEVCUT DURUM ANALİZİ

- Kalkınma Planları
- Stratejik Planlar
- Bölge Planları
- Türkiye ve bölgesindeki yeri
- Ülke ulaşım ağındaki yeri
- İdari bölünüş ve sınırlar
- Mevcut arazi kullanımı,
- Yerleşme alanlarının karakteristik özellikleri ve mekânsal gelişme eğilimleri ve potansiyelleri,
- Planlama alanına yönelik bölgesel ölçekli kamu projeleri ve yatırım kararları,
- Onaylı imar planları

PEYZAJ

*DOĞAL YAPI ANALİZİ

- 1) Jeolojik yapı (deprensellik ve fay hatları vb),
- 2) Jeomorfolojik yapı (topografya, eğim durumu vb),
- 3) Hidrolojik- hidrojeolojik yapı (Göller, barajlar, akarsular, taşkın alanları, yeraltı ve yüzeysel su kaynakları, havza sınırları),
- 4) İklimsel özellikler,
- 5) Toprak niteliği ve tarımsal arazi kullanımı,
- 6) Ekolojik yapı (ekosistem tipleri, flora ve fauna varlığı)

DOĞAL VE YASAL EŞİK ANALİZİ

- Koruma statüsü verilmiş alanlar
- Orman alanları, mera, yaylak, kışlak alanları,
- Kültür ve turizm gelişim ve koruma bölgeleri, turizm merkezleri
- Askeri alanlar, askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri,
- Çevre Sorunları

ÇEVRE DÜZENİ PLANI

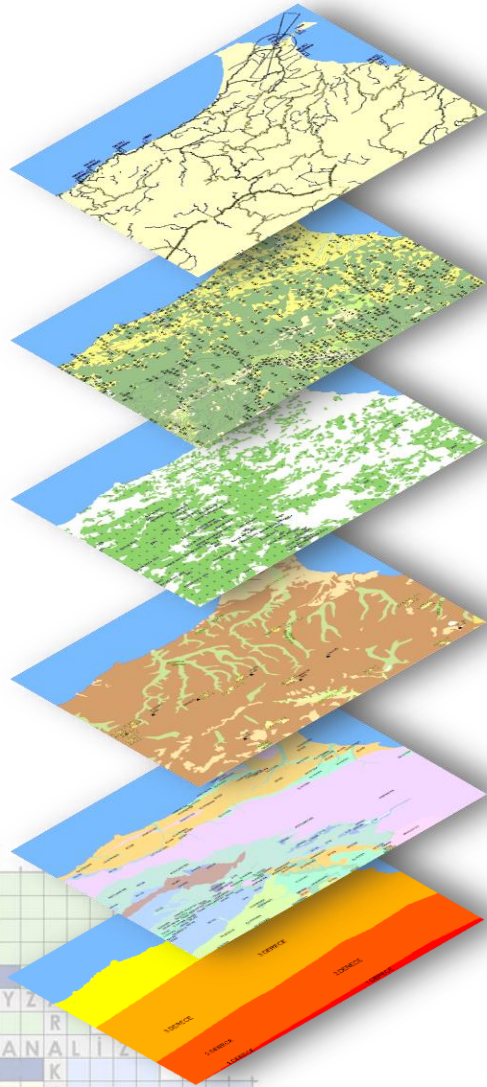
2.5. YAPIM SÜRECİ Analiz

SOSYO-EKONOMİK YAPI ANALİZİ

- Demografik yapı,
- Sosyal yapı,
- Ekonomik yapı

TEKNİK ALTYAPI ANALİZİ

- 1) Ulaşım,
- 2) Enerji,
- 3) Atık geri kazanım ve bertaraf tesisleri,
- 4) İçme suyu ve atık su arıtma tesisleri,
- 5) Atık su deşarj yerleri,
- 6) Tarımsal sulama alanları

Ulaşım

Toprak & Tarım

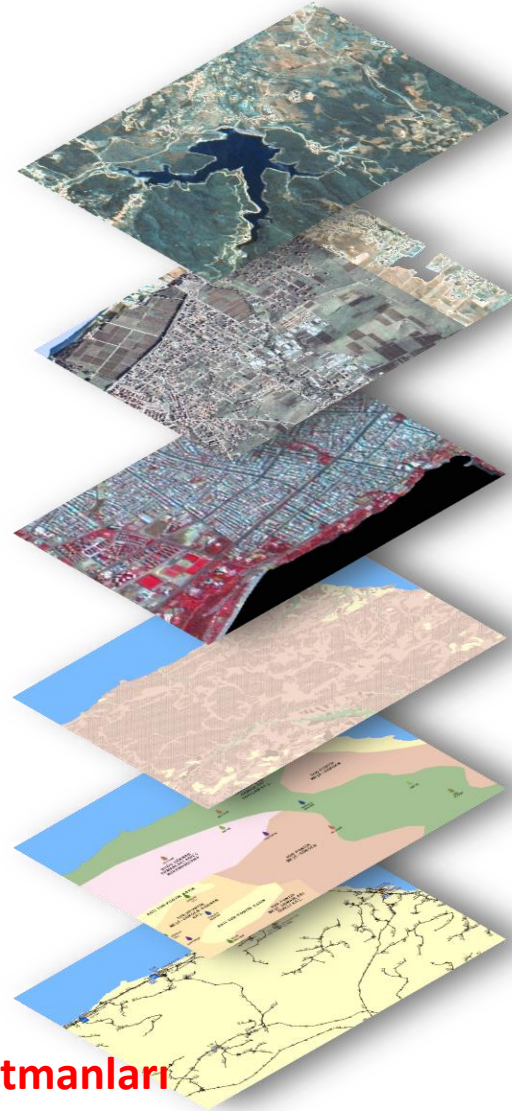
Orman

Morfoloji

Jeoloji

Deprem

Coğrafi Veri Katmanları

**IRS Uydu
Görüntüsü**

**IKONOS Uydu
Görüntüsü**

**Uydu
Görüntüsü**

Riskli Bölgeler

Flora

Teknik Altyapı

.....vb.

2.5. YAPIM SÜRECİ **Analiz**

2.5. YAPIM SÜRECİ

- Mevcut veriler
- Arazi yükseklik modelleri
- Uydu görüntüleri
- Arazi çalışmaları (uzmanlar)

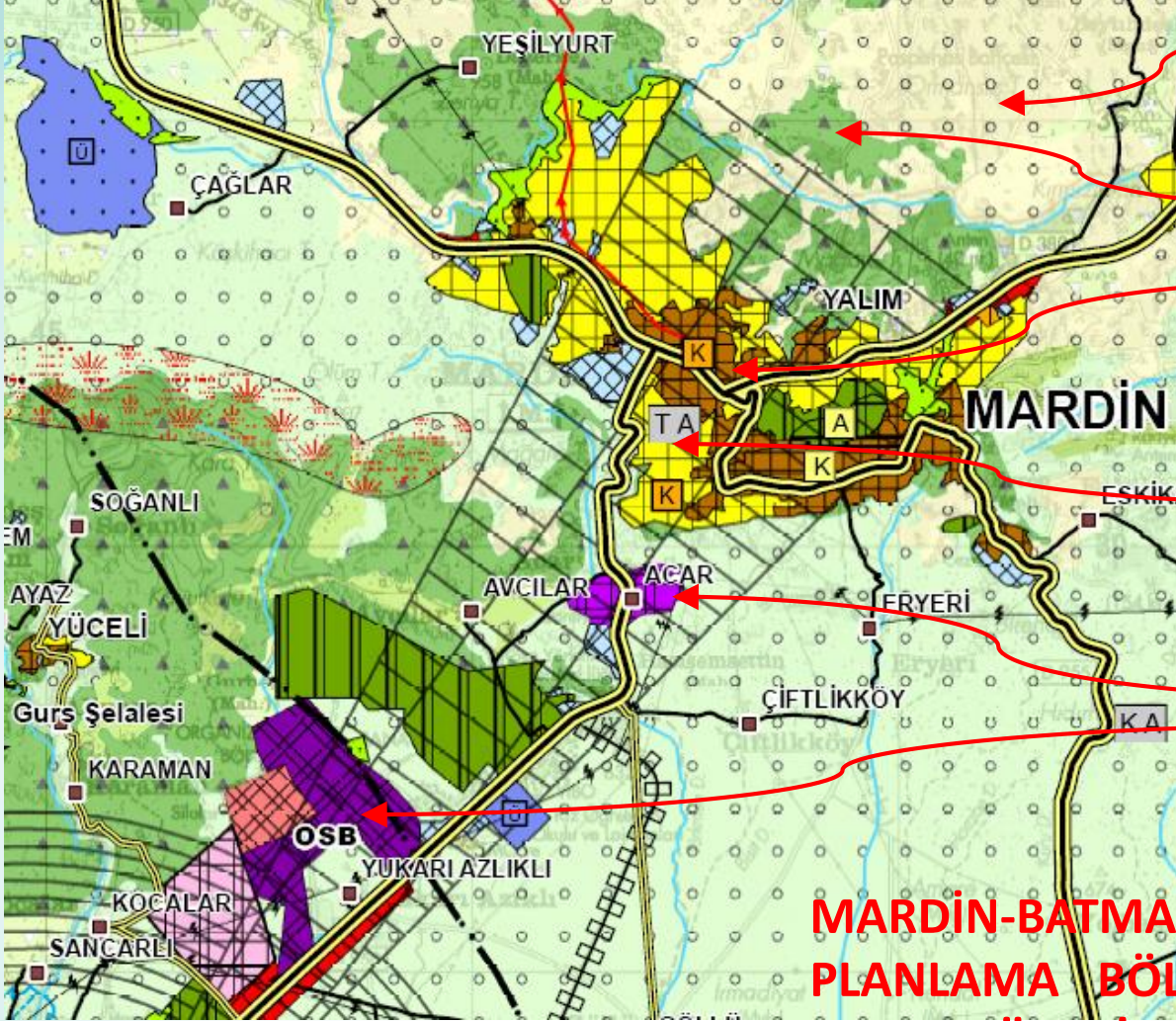
- Coğrafi Bilgi Sistemi

- ✓ Karşılaştırılabilir,
 - ✓ Değerlendirilebilir,
 - ✓ Sorgulanabilir,
 - ✓ Geliştirilebilir,
 - ✓ Güncellenebilir,
 - ✓ Standart
- VERİ TABANI**

2.5. YAPIM SÜRECİ

Nihai Plan

Tarım Arazileri

Orman Alanları

Kentsel Yerleşmeler

Sosyal ve Teknik
Altyapı

Sanayi ve Depolama
Alanları

**MARDİN-BATMAN-SİİRT-ŞIRNAK-HAKKARİ
PLANLAMA BÖLGESİ 1/100 000 ÖLÇEKLİ
ÇEVRE DÜZENİ PLANI**

2.5. YAPIM SÜRECİ

Nihai Plan

MARDİN-BATMAN-SİİRT-ŞIRNAK-HAKKARİ PLANLAMA BÖLGESİ 1/100.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI

GÖSTERİM

GÖSTERİM

SINIRLAR

İDARİ SINIRLAR

- ÜLKE SINIRI
- İL SINIRI
- İLÇE SINIRI
- SINIR KAPISI

PLANLAMA SINIRLARI

- PLAN ONAMA SINIRI

SU KAYNAKLARI KORUMA ALANLARI

- İÇME VE KULLANMA SUYU KISA MESAFELİ KORUMA ALANI
- İÇME VE KULLANMA SUYU MUTLAK KORUMA ALANI
- İÇME VE KULLANMA SUYU ORTA MESAFELİ KORUMA ALANI
- İÇME VE KULLANMA SUYU UZUN MESAFELİ KORUMA ALANI

ÖZEL KANUNLARA TABİ ALANLAR

- YABAN HAYATI KORUMA VE GELİŞTİRME ALANI

ARAZİ KULLANIMLARI

YERLEŞİK ALANLAR VE GELİŞME ALANLARI

- KENTSEL GELİŞME ALANI
- KENTSEL YERLEŞİK ALAN
- KIRSAL YERLEŞİM ALANI

ÇALIŞMA ALANLARI

- BÜYÜK ALAN KULLANIMI GEREKTİREN KAMU KURULUŞ ALANI
- KONUT DIŞI KENTSEL ÇALIŞMA ALANI
- ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ
- SANAYİ ALANI
- KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ
- DEPOLAMA ALANI
- SERBEST BÖLGE

KORUMA ALANLARI

SİT ALANLARI

- ARKEOLOJİK SİT ALANI
- DOĞAL SİT ALANI
- TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI
- DOĞAL KARAKTERİ KORUNACAK ALANLAR

- DOĞAL VE AĞAÇLIK KARAKTERİ KORUNACAK ALAN
- KAYALIK TAŞLIK ALAN VE KUMUL ALAN
- SAZLIK - BATAKLIK ALAN

DİĞER KORUMA ALANLARI

- SULAK ALAN BÖLGESİ
- SULAK ALAN TAMPON BÖLGESİ

KULLANIM SINIRLAMASI GETİRİLEN ALANLAR

- EKOLOJİK ÖNEME SAHİP ALAN
- JEOLJİK SAKINICALI ALAN
- TAŞKIN ALANI
- ÖNEMLİ KUŞ ALANI

ALTYAPI

ULAŞIM

KARAYOLLARI

- OTODOL - EKSPRES YOL
- BİRİNCİ DERECE YOL
- İKİNCİ DERECE YOL
- ÜÇÜNCÜ DERECE YOL
- DÖRDÜNCÜ DERECE YOL

DEMİRYOLLARI

- DEMİRYOLU

HAVAYOLLARI

- HAVAALANI

YERLEŞİK ALANLAR VE GELİŞME ALANLARI

- KENTSEL GELİŞME ALANI
- KENTSEL YERLEŞİK ALAN
- KIRSAL YERLEŞİM ALANI

ÇALIŞMA ALANLARI

- BÜYÜK ALAN KULLANIMI GEREKTİREN KAMU KURULUŞ ALANI
- KONUT DIŞI KENTSEL ÇALIŞMA ALANI
- ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ
- SANAYİ ALANI
- KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ
- DEPOLAMA ALANI
- SERBEST BÖLGE
- ORGANİZE HAYVANCILIK BÖLGESİ

2.5. YAPIM SÜRECİ / KATILIM

• Planlar katılımcı bir süreçte hazırlanmaktadır:
İş Programı dahilinde, Valiliğin Koordinasyonunda toplantı (bilgilendirme ve veri paylaşımı);

- ✓ Kamu kurum temsilcileri,
- ✓ İl Özel İdareleri,
- ✓ Belediyeler,
- ✓ Kalkınma Ajansı,
- ✓ Sivil Toplum Örgütleri,
- ✓ Üniversiteler vb.

• Çevre Düzeni Planları internet üzerinden ulaşılabilecek şekilde yayımlanmaktadır:
<http://www.csb.gov.tr/gm/mpgm/>

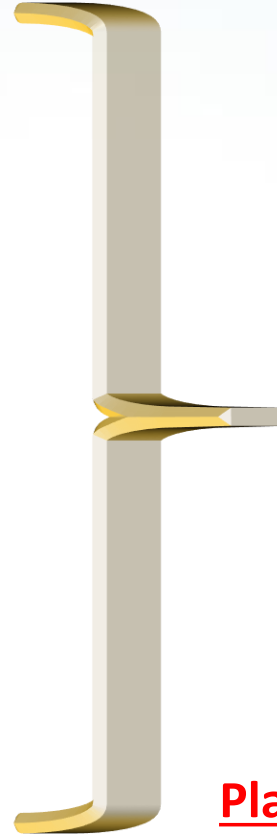

2.5. YAPIM SÜRECİ / ÇEVRE DÜZENİ PLANLARI HAZIRLANIRKEN KARŞILAŞILAN SORUNLAR

- Orta ve uzun vadede sektörel projeksiyonların olmaması (tarım, enerji, ulaşım, ...)
- Yeterli ve nitelikli veri temin edilememesi (veri standardının olmaması, sayısal ortamda veri azlığı)
- Verilerin ücretli olarak verilmesi
- Verilerin zamanında temin edilememesi
- Sunulan veri ile gerçekteki verilerin uyuşmaması
- İlgisizlik
- Belediye mücavir alanları içinde ve dışında parçacıl planlama
- **Nitelikli tarım alanlarının, hassas alanların, içme suyu havzalarının yasadışı kullanılması**

2.7. UYGULAMA ESASLARI

(Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği– md. 7)

Plan açıklama raporu ve plan hükümleri,
plan paftaları ile bir bütündür.

2.7. UYGULAMA ESASLARI

- **PLAN AÇIKLAMA RAPORU:** Çevre düzeni planının vizyonu, amacı, hedefleri, stratejileri, ilkeleri ve politikaları ile bu doğrultuda belirlenen plan senaryosu, nüfus projeksiyonu, sektörel yapı, arazi kullanım biçimleri ve dağılımlarına ilişkin kararların, plan uygulama araçları ve denetime ilişkin gerekçeli açıklamaların yapıldığı yazılı doküman.
- **PLAN HÜKÜMLERİ:** Planlama alanının özelliklerine göre oluşturulur ve uygulamayı tarif eder, **arazi kullanım kararlarını tarif ederek yapılaşma koşullarını** belirtir;
 - ✓ Genel hükümler
 - ✓ Özel hükümler
- **PLAN PAFTALARI:** Belirlenen politika, strateji ve senaryoların **mekansal yansımalarına** ilişkin kararları gösterir.

*(Mekansal Planlar Yapım
Yönetmeliği– md. 7)*

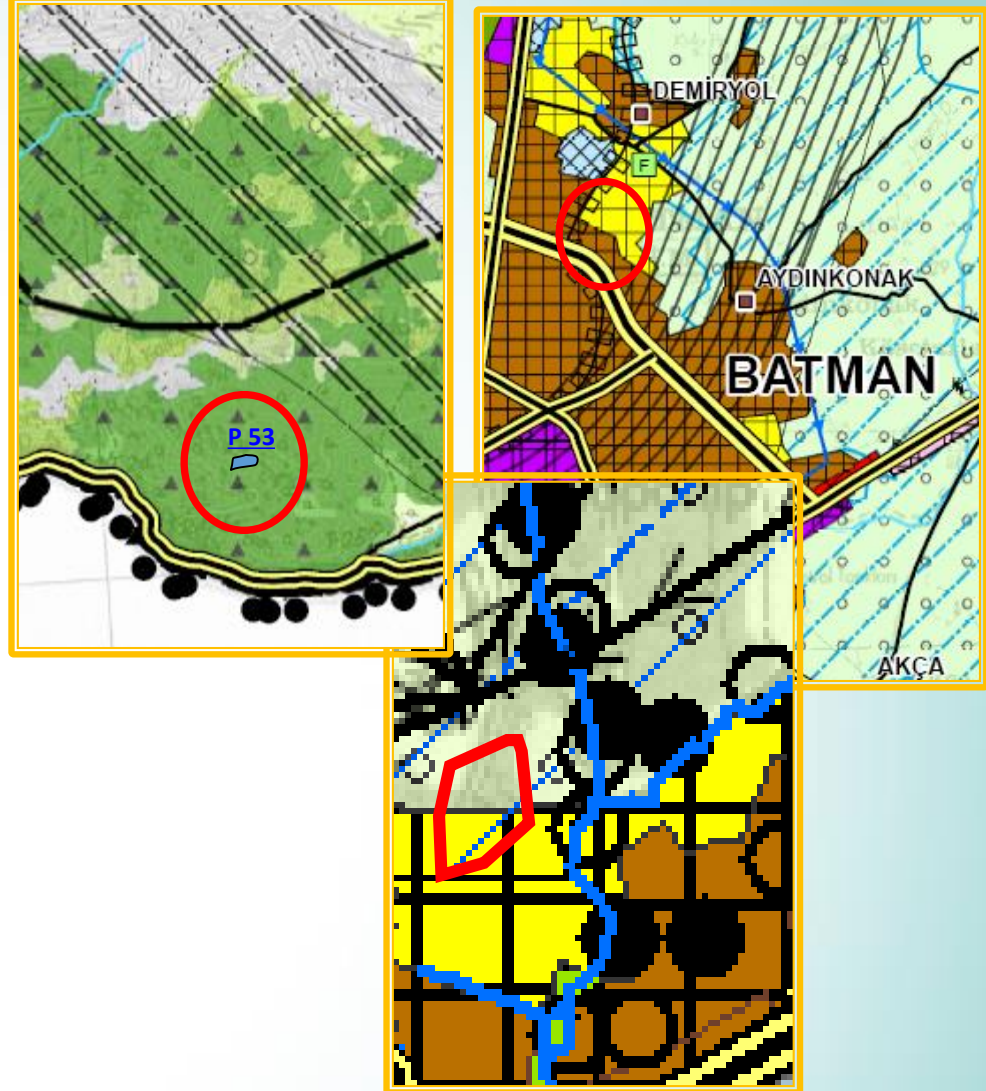
Üst ölçekli plan niteliği gereği:

• UYGULAMA PLANI DEĞİLDİR;

Çevre Düzeni Planı sonrasında
Nazım ve Uygulama İmar
Planlarının hazırlanması
gerekmektedir.

• ÜZERİNDEN ÖLÇÜ ALINAMAZ.

• MEVZİ İMAR PLANI YAPILAMAZ.

Üst ölçekli plan niteliği gereği:

• ALT ÖLÇEKLİ PLANLAR İÇİN YÖNLENDİRİCİ VE BELİRLEYİCİ NİTELİKTEDİR;

Çevre Düzeni Planı kararları doğrultusunda yapılacak alt ölçekli planlarda,

İlgili kurum ve kuruluş görüşleri alınır.

Doğal, yapay ve yasal eşikler çerçevesinde sınırlar kesinleşir.

*(Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği
– md. 7 , md. 19)*

Çevre Düzeni Planlarının hazırlanması sürecinde, planlama alan sınırları kapsamında;

- a) Türkiye ve bölgesindeki yeri,
- b) Ülke ulaşım ağındaki yeri,
- c) İdari bölünüş ve sınırlar,
- ç) Doğal yapı;

- 1) Jeolojik yapı (deprensellik ve fay hatları vb),
- 2) Jeomorfolojik yapı (topografya, eğim durumu

vb),

3) Hidrolojik- hidrojeolojik yapı (Göller, barajlar, akarsular, taşkın alanları, yeraltı ve yüzeysel su kaynakları, havza sınırları),

- 4) İklimsel özellikler,
- 5) Toprak niteliği ve tarımsal arazi kullanımı,
- 6) Ekolojik yapı (ekosistem tipleri, flora ve fauna

varlığı),

- d) Koruma statüsü verilmiş alanlar (sit alanları, uluslararası sözleşmelerle korunan alanlar, sulak alanlar, RAMSAR alanları, özel çevre koruma alanları, milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiatı koruma alanı, mesire yerleri, yaban hayatı geliştirme alanı, yaban hayatı koruma alanı, tür koruma alanı, yüzeysel içme suyu kaynakları koruma alan ve diğerleri)
- e) Orman alanları, mera, yaylak, kışlak alanları,
- f) Kültür ve turizm gelişim ve koruma bölgeleri, turizm merkezleri,
- g) Genel peyzaj öğeleri,
- ğ) Demografik yapı,
- h) Sosyal yapı,
- ı) Ekonomik yapı

1) Ulaşım,

2) Enerji,

3) Atık geri kazanım ve bertaraf tesisleri,

4) İçme suyu ve atık su arıtma tesisleri,

5) Atık su deşarj yerleri,

6) Tarımsal sulama alanları,

j) Kamu mülkiyetindeki alanlar,

k) Ruhsatlı maden sahaları,

l) Askeri alanlar, askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri,

m) Mania planları,

n) Mevcut arazi kullanımı,

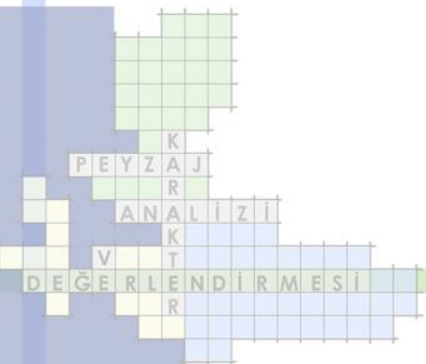
o) Yerleşme alanlarının karakteristik özellikleri ve mekânsal gelişme eğilimleri ve potansiyelleri,

ö) Planlama alanına yönelik bölgesel ölçekli kamu projeleri ve yatırım kararları,

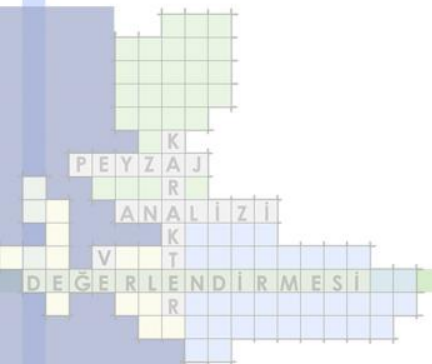
p) Onanlı imar planları,

r) Çevre sorunları

konularına ilişkin ilgili kurum ve kuruluşlardan, uydu görüntülerinden ve/veya hava fotoğraflarından ve arazi çalışmalarından veriler elde edilerek sayısal veri tabanı oluşturulur. Kurum ve kuruluşlar planlama çalışmasında kullanılacak bilgi ve belgeleri sağlamakla sorumludur. Milli güvenlik ve savunma faaliyetlerine konu alanlar için Milli Savunma Bakanlığı ile koordinasyon sağlanır.

Çevre Düzeni Planları pek çok uzmanın katılımıyla hazırlanmaktadır. 4 adet şehir plancısının kilit personel olduğu planlama çalışmalarında harita mühendisi, jeoloji mühendisi, mimar, çevre mühendisi, istatistikçi, ziraat mühendisi, biyolog, veri giriş uzmanı ve uzaktan algılama uzmanları yer almaktadır. Plan çalışmalarında uydu görüntüleri ve Coğrafi Bilgi Sistemleri kullanılmaktadır. Bütün veriler veri tabanında tutulmakta bunlar fiziksel mekanla ilişkilendirilmektedir.

• Planlama Yetkisi

• İl Düzeyinde ÇDP

- Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç ilin çevre düzeni plânına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde **il özel idareleri** yetkilidir (İÖİK m. 6/1-b)
- **Büyükşehir Belediyelerinde**
 - Belediye sınırları il sınırı olan büyükşehir belediyelerinde il ÇDP Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan büyükşehir belediye meclisi tarafından onaylanır
 - Ölçeği, 1/25.000

• Bölge ve Havza Düzeyinde ÇDP

- ÇŞB'nin ÇDP yapma, yaptırma ve onaylama yetkisi, nazım ve uygulama imar plânlarına esas teşkil etmek üzere bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli ÇDP'leri ile sınırlıdır

Mekansal Planlama

Mekansal Planlamaya
Temel Oluşturan
Kalkınma Planları

Mekansal strateji planları
Bölge planları
Çevre Düzeni planları

Nazım ve Uygulama İmar
planları

Ulusal Peyzaj Planları

Bölge Peyzaj Planları

Alt Bölge Peyzaj Planları

Yerel Peyzaj Planları

Peyzaj Planlama
Yaklaşımları

el Planlar

arım

Orman

ruma

Diğer

3. Yeşilirmak Peyzaj Atlası Projesi

2012-2015

4. Büyük menderes peyzaj atlası

2. Malatya Projesi:

İl Ölçeğinde Peyzaj Karakter Analizi ve Turizm/Rekreasyon Açısından Değerlendirilmesi (Peyzaj-44)2010-2013

1. Konya Projesi: Konya İli Bozkır Seydişehir Ahırlı Yalınhüyük İlçeleri ve Suğla Gölü Mevkii Peyzaj Yönetimi Koruma ve Planlama Projesi 2008-2011

Nasıl bir katkı....

Yeşilirmak Havzası Peyzaj Atlası ile mekânsal planların, peyzaj planlama süreçleri ile bütünleştirilmesi için öneriler getirilmiştir

2 ÜST DÜZEY FİZİKİ PLANLAR

2.1 Metropoliten Alan Planı

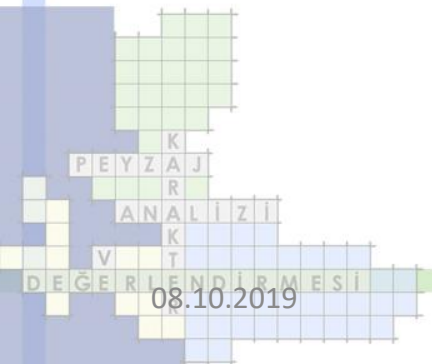
2.2. Mekansal Strateji Planı

2.2 Çevre Düzeni Planı

2.3 Havza Koruma Eylem Planı

2.4 Bütünleşik Kıyı Alanları Planlaması

2.5 Turizm Planı

TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU
MARMARA ARAŞTIRMA MERKEZİ
ÇEVRE VE TEMİZ ÜRETİM ENSTİTÜSÜ

HAVZA KORUMA EYLEM PLANLARININ HAZIRLANMASI PROJESİ
BATI KARADENİZ HAVZASI
5118601

(ÇTÜE.13.152)

PROJE NİHAİ RAPORU

PROJE SAHİBİ KURULUŞ: T.C. ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI

KASIM, 2013
GEBZE, KOCAELİ

Havza Koruma Eylem Planı

Su kaynakları potansiyelinin her türlü kullanım maksadıyla korunması, kullanımının sağlanması, kirlenmesinin önlenmesi ve kirlenmiş olan su kaynaklarının kalitesinin iyileştirilmesi gayesiyle hazırlanan plandır.

Su Yönetimi Genel Müdürlüğü

Havza Koruma Eylem Planları

[Antalya Havzası Eylem Plan Raporu](#)

[Büyük Menderes Havzası Eylem Plan Raporu](#)

[Batı Karadeniz Havzası Eylem Plan Raporu](#)

[Batı Akdeniz Havzası Eylem Plan Raporu](#)

[Burdur Havzası Eylem Plan Raporu](#)

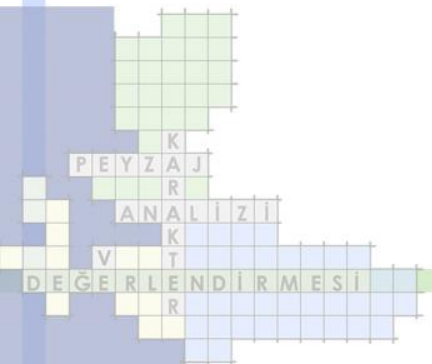
[Ceyhan Havzası Eylem Plan Raporu](#)

[Doğu Akdeniz Havzası Eylem Plan Raporu](#)

[Doğu Karadeniz Havzası Eylem Plan Raporu](#)

[Gediz Havzası Eylem Plan Raporu](#)

[Kızılırmak Havzası Eylem Plan Raporu](#)

ÜST DÜZEY FİZİKİ PLANLAR

2.1 Metropolitan Alan Planı

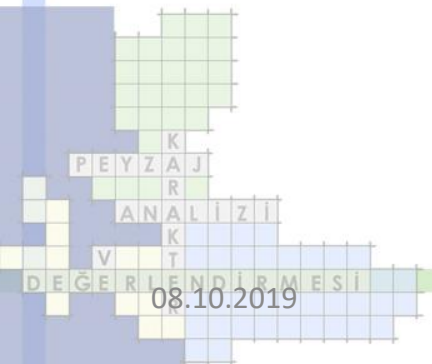
2.2. Mekansal Strateji Planı

2.2 Çevre Düzeni Planı

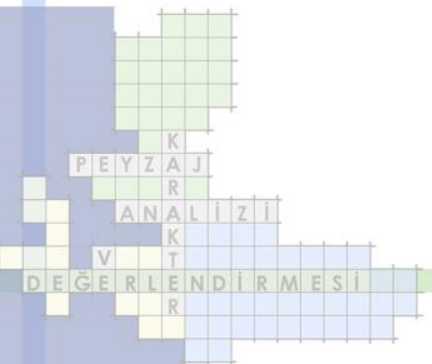
2.3 Havza Koruma Eylem Planı

2.4 Bütünleşik Kıyı Alanları Planlaması

2.5 Turizm Planı

- **Bütünleşik Kıyı Alanları Planlaması**
- Bakanlığımız ülkemiz kıyılarına yönelik kıyı alanlarının dengeli ve düzenli bir şekilde korunarak kullanılmasını sağlamak amacıyla, uluslararası örnekler de gözden geçirilmek suretiyle kıyı alanları yönetimi anlayışının irdelenmesi ve buna yönelik olarak kıyı mevzuatını düzenleme çalışmaları 2007 yılından bu yana sürdürülmektedir.

BÜTÜNLEŞİK KIYI ALANLARI PLANLARI (BKAY)

[Bursa İli Bütünleşik Kıyı Alanları Planı \(26.10.2015\)](#)

[İskenderun Körfezi \(Adana-Mersin-Hatay\) Bütünleşik Kıyı Alanları Planı \(8.10.2015\)](#)

[İzmit Körfezi \(Kocaeli - Yalova\) Bütünleşik Kıyı Alanları Planı \(KY-BKAP\) \(5.10.2015\)](#)

[Antalya Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi ve Planlaması \(Plan ve Rapor\) için tıklayınız \(20.09.2012\)](#)

[Samsun Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi ve Planlaması \(Rapor\) için tıklayınız](#)

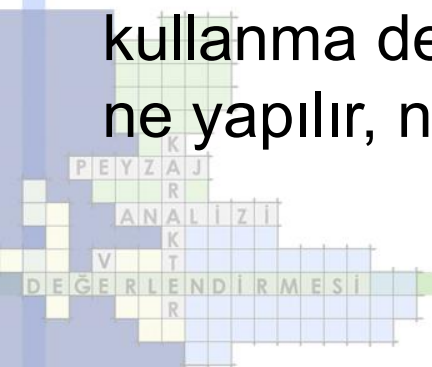
[Samsun Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetimi ve Planlaması \(Plan\) için tıklayınız](#)

Bütünleşik Kıyı Alanları Planı;

Uluslararası yükümlülükleri karşılayan
Koruma ve denetimle ilgili tedbirleri belirleyen
Yerel beklenti ve talepleri yönlendiren
Örtüşen yetki alanlarını düzenleyen
Kıyı alanlarındaki yatırım süreçlerini hızlandıran
Kıyı kullanıcıları arasındaki anlaşmazlıkları çözen
Çevre sağlığı ile ekonomik gelişim arasındaki dengeyi
sağlayan bir araçtır.

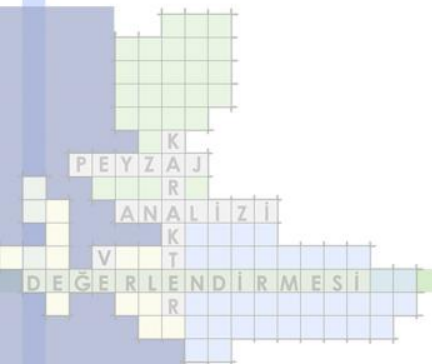
Bu planlar, değerli ve kıt kaynak olan kıyı alanlarında koruma-kullanma dengesini gözeterek kıyılarda bütüncül bir çerçevede ne yapılır, ne yapılamaz çerçevesini çizen birer rehberdir.

3 YEREL FİZİKİ PLANLAR

3.1 Nazım İmar Planı

3.2 Uygulama İmar Planı

İmar planı

Düzentasar olarak adlandırabileceğimiz imar planını, Kent bilim Terimleri Sözlüğü; "Kent ya da kasaba halkının sağlığını korumak, toplumsal, ekonomik gereksinmelerini, iyi yaşama amacıyla, ülke, bölge ve kent verilerine dayanılarak, oturma, çalışma, dinlenme ve ulaşım gibi kentsel işlevler arasında denge kurup, eldeki ve sağlanabilecek olanaklar ölçüsünde en iyi çözüm yollarını bulmak için, varsa yeryazım (kadaastro) durumu da belirtilen haritalar üzerinde toprak parçalarının kullanım biçimlerini ve başlıca bölge tiplerini gösteren, tüzel bir değeri olan onaylanmış belge" olarak tanımlanmaktadır. İmar planı denildiğinde Nazım ve uygulama planları akla gelmektedir (Keleş 2004).

İMAR PLANLARI

• Planlama İlkeleri (MPYY m. 21)

- İmar planları, varsa kadastral durum işlenmiş, en son onaylı halihazır haritalar üzerine çizilir.
- Kıyı alanlarında yapılan imar planlarında onaylı kıyı kenar çizgisinin paftalarda gösterilmesi zorunludur
- Nazım ve uygulama imar planları gerekli görülmesi halinde eş zamanlı olarak hazırlanabilir. Nazım imar planı kesinleşmeden uygulama imar planı onaylanamaz. Ancak, onay yetkisinin aynı idarede bulunması halinde nazım ve uygulama imar planları eş zamanlı olarak onaylanabilir
- İmar planları, planlama alanına ilişkin **inceleme, araştırma, etüt** ve eşik **analizi** çalışmalarının değerlendirilmesinden elde edilen **senteze** dayalı olarak hazırlanır

- İmar planlarının, **yeterliliği haiz müellifler** tarafından kanun ve yönetmelik hükümlerine göre gerekli teknik araştırmalar yapılarak hazırlanması zorunludur
- Hazırlanan planlar ve bu planlara ilişkin revizyon, ilave ve değişiklik teklifleri yetkili idarelere karar alınması için sunulur
- İmar planlarında, planlama alanının niteliğine göre mevzuatta öngörülen sağlık koruma bantları, güvenlik bölgesi ve benzeri **koruma kuşakları** gösterilir. İmar planları, varsa **stratejik gürültü haritaları** ve **eylem planları** dikkate alınarak hazırlanır ve planlarda bu konuda gerekli tedbirler alınır
- Onaylı **jeolojik-jeoteknik veya mikro bölgeleme etüt raporu** bulunmayan alanlarda imar planları hazırlanamaz

- İmar planına esas onaylı jeolojik-jeoteknik etüt veya mikro bölgeleme raporlarındaki **yerleşime uygunluk durumu haritalarına** uyulması zorunludur. İmar planlarının hazırlanmasında, varsa öncelikle mikro bölgeleme etütleri, yoksa yerleşim alanının planlanmasına yönelik uygun jeolojik-jeoteknik etütler kullanılır
- Çevre kirliliği oluşturmayan mevcut veya ilave ihtiyaç duyulan **sosyal ve teknik altyapı alanlarının**, öncelikle söz konusu hizmetleri yürütmekle yükümlü kurum ve kuruluşların varsa kendi mülkiyeti veya tasarrufundaki alanlar üzerinde planlanması esastır
- İnsan sağlığı ve güvenliği üzerinde doğrudan veya dolaylı olumsuz etkileri olan **enerji nakil hatları, dere koruma kuşakları, taşkın risk alanları, afete maruz alanlar** ve benzeri alanlara ilişkin kurum ve kuruluş görüşleri imar planlarına yansıtılır

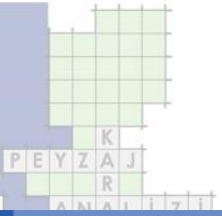
- İmar planlarında Ticaret+Konut, Ticaret+Turizm+Konut, Turizm+Ticaret **karma kullanım alanlarında** konut kullanımına da yer verilmesi halinde, **konut kullanım oranları** belirtilerek, **konut kullanımının gerektirdiği sosyal ve teknik altyapı alanlarının ayrılması zorunludur**. İmar planlarında konutun yer aldığı karma kullanımlarda konut kullanım oranının belirtilmediği hallerde en fazla %30 konut kullanabileceği varsayılır
- İmar planlarında, **özel proje alanı** olarak belirlenen yerlerde nüfus veya yapı yoğunluğu ile kullanım ve yapılaşmaya ilişkin kararlar belirtilir
- **İmar planlarında araç trafiğinin azaltılması, toplu taşıma ve yaya öncelikli bir ulaşım sisteminin kurgulanması esastır**. Toplu taşıma araçlarının kullanımının teşvik edilmesi amacıyla park et - devam et sisteminin yaygınlaştırılmasına ve toplu taşıma duraklarının veya istasyonlarının bulunduğu etki alanında otopark alanları ayrılması ve birbirine entegre olmasına ilişkin imar planlarında kararlar getirilir

- İmar planlarında afet ve acil durumlarda ihtiyaç duyulabilecek **açık alan, yol ve diğer mekânsal ihtiyaçlar** gözetilir
- İmar planlarında, sosyal altyapıya yönelik standartlarının sağlanabilmesi açısından **imar adalarının çok küçük ve parçalı oluşturulmayacak şekilde imar yollarının düzenlenmesi** esastır

• Planlamanın Aşamaları

– Halihazır Harita Alımı

- Hâlihazır harita, kentin ya da kasabanın bugünkü durumunu, özellikle toprak kullanımını küçültülmüş bir ölçekte gösteren ve imar planının üzerine çizildiği haritadır
- Hâlihazır haritanın yaptırılması zorunludur
- Hâlihazır haritası bulunmayan yerleşim yerlerinin hâlihazır haritaları belediyeler veya il özel idarelerince yapılır veya yaptırılır

- Hâlihazır haritalar, ilgili idareler tarafından kendi teknik personeliyle ve **emanet usulüyle** yapılabileceği gibi, İller Bankasına **yetki vermek** suretiyle ya da doğrudan doğruya harita mühendislerine **ihale** edilmesi suretiyle yaptırılabilir
- **Emanet usulü** ile harita yapımında ilgili idarelerce, harita yapım işinde görev alacak **teknik personelin listesi**, öğrenim durumlarını belirtir belgelerle birlikte ÇŞB'na göndererek **yeterlilik (olur)** almak zorundadırlar
- İhale Usulünde *Plan Yapımını Yüklenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmelik* hükümlerine uygun hareket
- Hâlihazır haritalar, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde **belediye başkanının**, belediye ve mücavir alan sınırları dışında ise **valinin** onayı ile yürürlüğe girer
- Onaylanmış hâlihazır harita paftaları ve belgeleri en az **üç nüsha** düzenlenir. Bir nüshası ilgili yerdeki tapu ve kadastro müdürlüğüne, bir nüshası da ÇŞB'na bilgi için gönderilir

– İlgili Kurum ve Kuruluşlardan Rapor Alınması

- Plan yapmakla yetkili olan kamu kurum ve kuruluşları veya plan müelliflerince, planlarla ilgili olarak ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından plana ilişkin görüşlerin alınması gerekir. İlgili kurum ve kuruluşları, görüşlerini en geç otuz gün içerisinde bildirmeleri zorunludur. Görüş bildirilmesi için etüt ve analiz gibi uzun süreli çalışma yapılması gereken hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının talebi üzerine otuz günü geçmemek üzere ilave süre verilir. Bu süre içerisinde görüş bildirilmediği takdirde plan hakkında olumsuz bir görüşün bulunmadığı, yani sözkonusu kurum veya kuruluşun planlar hakkındaki görüşünün olumlu olduğu kabul edilir

– Eşik Analizi (MPYY m. 22)

- Eşik analizinin yapılması zorunludur
- Yerleşilebilir alanların belirlenmesi amacıyla, kurum ve kuruluşlardan alana ilişkin toplanan doğal ve fiziki bilgilerin, alana özgü yapılan etütler ile diğer tüm veriler birlikte değerlendirilmesi suretiyle, gerek duyulan ölçeklerde halihazır haritalar üzerinde üst üste çakıştırılması ile **eşik analizi** hazırlanır.

- Eşik analizinde; topografik, jeolojik-jeoteknik, hidrojeolojik yapı özellikleri ile arazi kullanımı, tarım ve orman alanları, içme suyu havzaları, sit ve diğer koruma alanları, hassas alanlar, kıyı, altyapı, doğal ve fiziki veriler ile afet tehlikeleri analiz edilerek bir arada değerlendirilir

– Planın Elde Etme Şeklinin Belirlenmesi ve Plan Yaptırma Yolları

- İmar Planlarının Elde Edilmesi Usulleri
 - **Emanet Usulü (Planlama Bürosu)**
 - » Planların, ilgili idarece doğrudan yapılması halinde planlama grubu içinde en az bir elamanın “*Plan Yapımını Yüklenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmelik*”te belirlenen niteliklere sahip olması zorunludur
 - **İhale Usulü**
 - » **Tasarım yarışmaları**
 - » **Danışmanlık hizmet ihaleleri**

Nazım ve uygulama planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır, belediye meclisince onaylanarak yürürlüğe girer. Bir ay süreyle ilan edilir, yapılan itirazlar belediye meclisince 15 gün içinde incelenerek karara bağlanır. Belediye ve mücavir alan dışında kalan yerlerde valilik ya da ilgilisi sorumludur. Kesinleşen imar planlarının bir kopyası Bakanlığa gönderilir. İmar planları üst ölçekteki plan kararlarına uygun olmak zorundadır (Anonim 2001).

5. Nazım İmar Planları

İmar yasası'nın 5. maddesine göre nazım plan, varsa bölge ve çevre düzeni planlarına uygun olarak, güncel durum haritaları (*Kentin ya da kasabanın bugünkü durumunu, özellikle toprak kullanımını küçültülmüş bir ölçekte gösteren ve (imar planının, üzerine çizildiği harita) üzerine, varsa, yeryazım (tapu kayıtlarının olduğu haritalar) durumu da işlenmiş olarak çizilen ve toprak parçalarının kullanım biçimlerini ve başlıca bölge tiplerini gösteren plandır (Keleş 2004).*

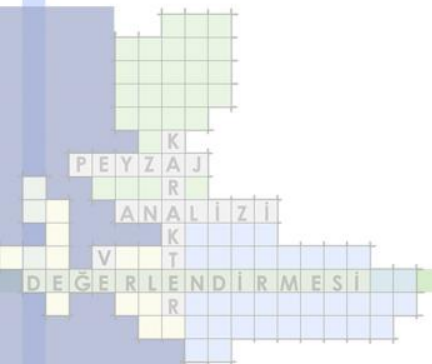

NAZIM İMAR PLANI

• Tanım

- Mevcut ise çevre düzeni planının genel ilke, hedef ve kararlarına uygun olarak, arazi parçalarının genel kullanım biçimlerini, başlıca bölge tiplerini, bölgelerin gelecekteki nüfus yoğunluklarını, çeşitli kentsel ve kırsal yerleşme alanlarının gelişme yön ve büyüklükleri ile ilkelerini, kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanlarını, ulaşım sistemlerini göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere, varsa kadastral durumu işlenmiş olarak 1/5.000 ölçekte, büyükşehir belediyelerinde 1/5000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte, onaylı halihazır haritalar üzerine, plan notları ve ayrıntılı raporuyla bir bütün olarak hazırlanan plan

Nazım planlarda, kent bölgeciklerinin gelecekteki nüfus yoğunlukları, gerekiyorsa yapı yoğunlukları, çeşitli yerleşme alanlarının gelişme yönleri ve büyüklükleri, bunların dayandığı ilkeler, ulaşım dizgeleri ve ulaşım sorunlarının çözümleri de gösterilir (Keleş 2004).

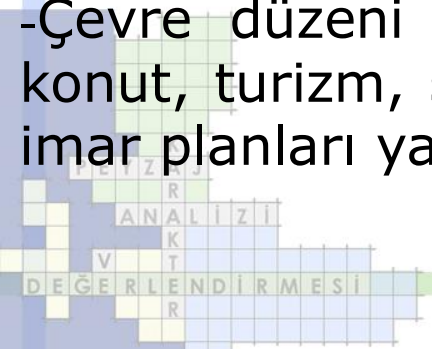

A. Nazım imar planının üst ölçekteki plan kararlarına uygun olması zorunludur.

Üst ölçekte plan kararlarına uygun olmayan nazım imar planlarının yasal dayanağı da bulunmamaktadır (Anonim 2001).

Çevre Düzeni planında konut alanı olarak belirlenmiş bir yerde konutun ihtiyacı olan ticaret, eğitim, sağlık, yeşil alan, yol otopark vb. fonksiyonların yer alacağı, standartlara uygun yer seçimi yapılarak plan kararları oluşturulmaktadır (Anonim 2001)

- Konut alanında organize ya da küçük sanayi sitesi yer alamaz
- Turizme ayrılmış alanlarda konut kullanımı, sanayi ya da kentsel hizmet alanlarına dönük nazım imar planı yapılması mümkün olmayacaktır.
- Çevre düzeni planında tarım alanı olarak belirlenen alanlarda da konut, turizm, sanayi, kentsel çalışma gibi kullanımlara dönük nazım imar planları yapılması mümkün değildir.

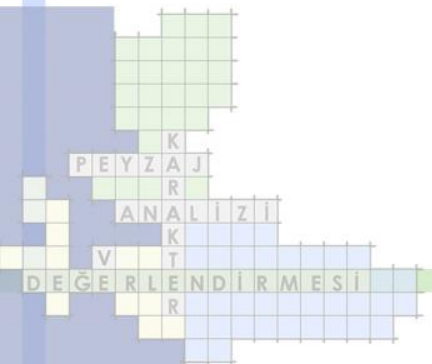
B. Nazım İmar Planı Uygulama İmar Planına Temel Olan Kararlar Bütünüdür.

Nazım imar planı, kendisinden alt ölçekte olan uygulama imar planının plan ilkelerini belirleyen, bu planların yapımını yönlendiren kararlar içerir. Bu kararlar arasında nüfus ve gerektiğinde yapı yoğunluğu yer alır (Anonim 2001)

-Nüfus yoğunluğu belli bir alanda yaşayacak ya da çalışacak ya da o alanı kullanacak kişilerin alana oranı olarak açıklanabilir.

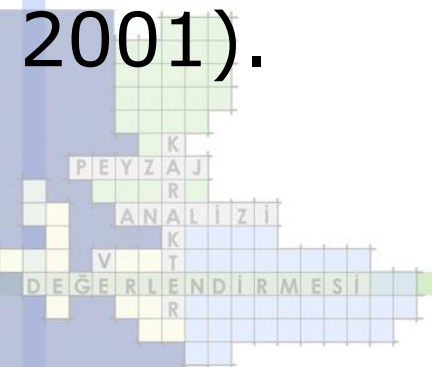
-Yapı yoğunlukları ise, nazım imar planlarında gerektiğinde belirlenir. Yapı yoğunluğu ile belli bir alanda (imar adası, imar parseli vb) yapılabilecek yapı inşaat alanını belirlemektedir. Bu amaçla Emsal Taks ve Kaks'la ifade bulmaktadır.

C. *Nazım imar planı ile beldenin ve belli kullanımların gelişme yön ve büyüklükleri belirlenmektedir. Bu belirleme ile yerleşmenin gelecekteki formu ortaya konmakta, gelişme ilkeleri belirlenmektedir.*

D. *Nazım imar planı ile ulaşım sistemi belirlenmektedir.*

Yol, meydan, otopark gibi kullanım alanları ve bunların bağlantıları, daha açık bir anlatımla yerleşmenin ana ulaşım sistemi bu planlarla oluşmaktadır. Nazım imar planından beklenen yerleşiminin diğer alt yapı hizmetlerini de yönlendirmek ve belirlemek üzere ulaşım sisteminin temel şemasını kurmasıdır (Anonim 2001).

E. Nazım imar planı, raporu ile bir bütün olan plandır.

İmar planı raporları, imar planının ayrılmaz parçalarıdır. Plan raporu planlanan yerleşmenin coğrafi, demografik, ekonomik, sosyal, kültürel, doğal yapısı ile ilgili verileri kapsar. Bunların yanı sıra yerleşmenin gelişme yön ve büyüklüklerine ilişkin kararların nasıl oluştuğu hangi faktör ve ölçütlerin bu kararları biçimlendirdiği, planlamanın ilkeleri, beklenen ekonomik, sosyal, demografik gelişmeler ve bunlara dayalı kararlar, yerleşme ilkeleri açıklıkla belirlenmektedir (Anonim 2001)

Gerek nazım plan kararları, gerekse plan notları planlamanın son kademesini oluşturan uygulama imar planlarının düzenlenmesine esas belgelerdir. Plan raporu ve plan notları olmayan nazım imar planları imar kanununda yer alan tanımı gereği eksik ve yasal dayanaktan yoksundur (Anonim 2001).

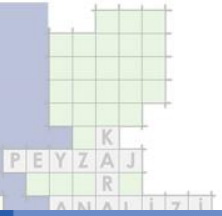

• Nazım İmar Planı Aşamaları

- İlgili Kurum ve Kuruluşlardan Verilerin Elde Edilmesi
- Analiz, Etüt ve Araştırmalar
- Gerekli izinlerin Alınması

- Tarım Arazileri

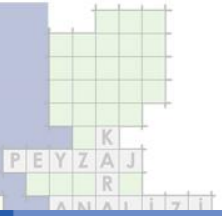
- Tarım arazileri, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen izinler alınmadan tarımsal amaç dışında kullanılmak üzere plânlanamaz
- Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz (5403, m. 13) Ancak,
 - » Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçların;
 - » Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacının
 - » Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetlerinin;
 - » İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetlerinin

- » Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plân ve yatırımların kamu yararı gözetilerek yol altyapı ve üstyapısı faaliyetlerinde bulunacak yatırımların
- » Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun talebi üzerine 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca yenilenebilir enerji kaynak alanlarının kullanımı ile ilgili yatırımların
- » Jeotermal kaynaklı teknolojik sera yatırımlarının

gerektirdiği yer ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla, bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından izin verilebilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir

- **Tarımsal amaçlı yapılar** için, projesine uyulması şartıyla ihtiyaç duyulan miktarda her sınıf ve özellikteki tarım arazisi valilik izni ile kullanılabilir

• Mer'a Yaylak ve Kışlaklar

- Tahsis amacı değiştirilmedikçe mera, yaylak ve kışlaklar bu Kanunda gösterilenden başka şekilde yararlanılamaz (4342, m. 14).
- Mera , yayla ve kışlaklar
 - » köy yerleşim yeri ile uygulama imar plânı veya uygulama plânlarına ilave imar plânlarının hazırlanması,
 - » toprak muhafazası
 - » gen kaynaklarının korunması
 - » millî park ve muhafaza ormanı kurulması
 - » doğal, tarihî ve kültürel varlıkların korunması
 - » sel kontrolü, akarsular ve kaynakların düzenlenmesi, bu kaynaklarda yapılması gereken su ürünleri üretimi ve termale dayalı tarımsal üretim faaliyetleri için,
 - » doğal afet bölgelerinde yerleşim yeri için ihtiyaç duyulan ve Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilen yerler
- ilgili müdürlüğün talebi, komisyonun ve defterdarlığın uygun görüşü üzerine, valilikçe tahsis amacı değiştirilebilir ve söz konusu yerlerin tescilleri Hazine adına, vakıf meralarının tescilleri ise vakıf adına yaptırılır

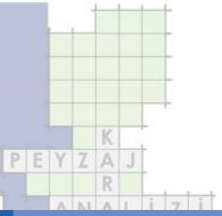
- İmar planı kapsamına alınması planlanan meraların tahsis amacının değiştirilmesi için, planlamayı yapan idare tarafından Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı il müdürlüğüne talepte bulunulması gerekir
- Başvurular mera komisyonuna iletdikten sonra teknik ekibe inceleme yaptırılır.
- Teknik ekip tarafından hazırlanan inceleme raporları mera komisyonunca değerlendirilir. Salt çoğunluğuyla toplanıp, yine salt çoğunlukla talebi karara bağlayan Komisyonun kararı, meraların imar planı kapsamına alınması yönünde ise, karar defterdarlığa gönderilir. Defterdarlığın da olumlu görüşü üzerine meranın tahsis amacı değişmiş olur
- Mera, ilk defa imar planı kapsamına alınacaksa, mera komisyonu tarafından tahsis amacı uygun görüldüğü takdirde **yirmi yıllık ot geliri** yatırıldıktan sonra ilgili idareye yeni imar planı hazırlanması için iki yıllık süre verilir. Verilen süre sonunda imar planları hazırlanarak gönderilmezse, tahsis amacı değişikliği işlemi iptal edilir.
- İmar planları tahsis amacına uygun olarak kesinleşmişse, Defterdarlığın uygun görüşü üzerine **tescil** işlemleri yapılır. Tahsis amacı değiştirilen mera yaylak ve kışlaklar Maliye Hazinesi adına tescil edilir. Buna karşılık, tahsis amacı değiştirilen mera, vakıf merası ise vakıf ya da Vakıflar Genel Müdürlüğü adına tescil yapılır.

– Su ve Kanalizasyon Altyapısı

- İmar planlarının hazırlık aşamasında altyapı tesisleriyle uyum yönünden o büyükşehir belediyesi çevresinde, kurulmuş bulunan İSKİ ve benzeri Genel Müdürlüğün uygun görüşünün alınması (2560, m. 18/2).

– Hava Alanları

- Hava alanları ve uçuş güvenliğinin tehlikeye düşmemesi için, hava alanı civarına yapılacak yapıların yükseklikleri ve diğer şartlar mania planları ile belirlenir
- Askeri hava alanlarının mania planları Genelkurmay Başkanlığı'nca hazırlanır.
- Sivil hava alanlarının mania planları için, ilgili yönetimlerin mania planlarına göre hazırlayacakları imar planlarına Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından uygun görüş verilmesi gerekir (5431, 11/d)

• Karayollarının Şehir içi Yollarla Bağlantısı (6001, 17/3)

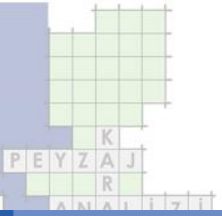
- Erişme kontrolü uygulanan karayolunun şehir geçişlerinde karayolunun şehir ile bağlantı ve ilişkilerinin düzenlenmesi, Karayolları Genel Müdürlüğünün teklifi üzerine, Bakanlık ve ilgili belediye tarafından müştereken kararlaştırılır.
- İşletme hakkı verilen veya devredilen erişme kontrolü uygulanan karayollarında, şehir geçiş güzergâhının veya karayolunun şehir ile bağlantı ve ilişkilerinin değiştirilmesinde işletici şirketin görüşü alınır.
- Belediye ve mücavir alan sınırları dışında, erişme kontrolü uygulanan karayolu çevresinde, ilgili idare tarafından imar düzenlemesi yapılmadan önce, Genel Müdürlüğün olumlu görüşü alınır. Olumlu görüş alınmadan imar planı kesinleştirilemez
- Kesinleşen imar planlarında karayolu ve çevresine ilişkin daha sonra yapılacak her türlü ilave, değişiklik ve diğer çalışmalarda, trafik ve karayolu güvenliği açısından Karayolları Genel Müdürlüğü'nün görüşü alınır. Bu plana ilişkin değişiklikler hakkında ilgili mevzuatına göre ilan süresinin başladığı tarihte Genel Müdürlüğe bilgi verilir

- **Vakıf Taşınmazları (5737, m. 22/1)**
 - Kamu kurum ve kuruluşları, koruma imar planlarını düzenlerken vakıf kültür varlıklarıyla ilgili hususlarda Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün görüşünü almak zorundadırlar
- **Mezarlıklar (3998, m. 2)**
 - Mezarlıklar ve şehitlikler ile mezarlar imar mevzuatı ile veya başka herhangi bir şekilde park, bahçe, meydan, otopark, çocuk parkı, yeşil alan gibi sahalar olarak ayrılamaz ve asli gayesi dışında hiç bir amaç için kullanılamaz.
 - İçinden yol geçme zorunluluğu bulunduğu İçişleri Bakanlığı'nca kabul edilen mezarlıkların yol geçen kısımları imar planı ile yol olarak ayrılabilir
- **Gelibolu Tarihi Yarımadası Milli Parkı (4533, m. 3/h%)**
 - Uzun devre gelişme planındaki esaslara uygun olarak hazırlanacak uygulama imar planlarının, Milli Park Müdürlüğü'nden uygun görüş alınarak yapılması gerekir

– Bilgileri Birleştirme (Sentez), Yorum, Sonuçların Değerlendirilmesi

- Gerekli izinler alındıktan sonra, MPYY m. 21/3'e göre, kent planlamasının sentez aşamasında planlama alanında getirilen bir dizi araştırmaların sonuçları birleştirilir, yorumlanır ve plan kararlarını yönlendirecek bir şekilde bu araştırma sonuçları değerlendirilir
- Bu amaçla önce tüm araştırma sonuçlarının bir arada gösterildiği bir **sentez paftası** nazım imar planı ölçeğinde düzenlenir
 - Sentez paftası, imar planlaması yapılan her kent için aynı içerik ve kapsamda düzenlenir. Kentin karakteristik yerleşme özelliklerini belirleyen ve araştırma sonuçlarını topluca ve özetle veren **kent karakter tablosu** sentezin ekidir. Geliştirilen sentez ve değerlendirme çalışmaları bütününde **eşik sentezi**, **gelişme potansiyelinin üst sınırının belirlenmesi** ve **kentsel nüfus projeksiyonu** ile **sektörel ve mekânsal projeksiyonlar** yapılır. Projeksiyonlarda en çok 15 yıl sonrası için bulunan tahmin esas alınır

Uygulama İmar Planı

Onaylı halihazır haritalar üzerine varsa kadastral durumu işlenmiş olan ve nazım imar planına uygun olarak hazırlanan ve çeşitli bölgelerin yapı adalarını, bunların yoğunluk ve düzenini, yolları ve uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve esaslarını ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren ve 1/1000 ölçekte düzenlenen raporuyla bir bütün olan plandır.

İmar Planı Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmelikteki Plan Kararları

Revizyon İmar Planı
İlave (Ek) İmar Planı
Mevzi İmar Planı

UYGULAMA İMAR PLANI

• Tanım (İK m. 5/3; MPYY m. 4/1-k)

- Nazım imar planı ilke ve esaslarına uygun olarak yörenin koşulları ve planlama alanının genel özellikleri, yapının kullanım amacı ve ihtiyacı, erişilebilirlik, sürdürülebilirlik ve çevreye etkisi dikkate alınarak; yapılaşmaya ilişkin yapı adaları, kullanımları, yapı nizamı, bina yüksekliği, taban alanı katsayısı, kat alanı kat sayısı veya emsal, yapı yaklaşma mesafesi, ön cephe hattı, ifraz hattı, kademe hattı, ada ayırım çizgisi, taşıt, yaya ve bisiklet yolları, ulaşım ilişkileri, parkları, meydanları, kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanlarını, gerektiğinde; parsel büyüklükleri, parsel cephesi ve derinliği, arka cephe hattı, yol kotu ve bu kotun altındaki kat adedi, bağımsız bölüm sayısı gibi yapılaşma ve uygulamaya ilişkin kararları, uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak uygulama etaplarını ve diğer bilgileri ayrıntıları ile gösteren ve varsa kadastral durumu işlenmiş olarak 1/1.000 ölçekte onaylı halihazır haritalar üzerinde, plan notları ve ayrıntılı raporuyla bir bütün olarak hazırlanan plan

• Uygulama İmar Planı Esasları (MPYY m. 24)

- Uygulama imar planlarının **tamamı bir aşamada** yapılabileceği gibi sosyal ve teknik altyapı alanı dengeleri gözetilerek **etaplar** halinde de yapılabilir
- Nazım imar planları üzerinde gösterilen **sosyal ve teknik altyapı** alanlarının konum ile büyüklükleri, toplam standartların altına düşmemek, nazım imar planının ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğünü ve genel işleyişini bozmamak ve hizmet etki alanı içinde kalmak şartı ile ilgili kurum ve kuruluşların görüşü dikkate alınarak **uygulama imar planlarında** değiştirilebilir
- Uygulama imar planlarında, bölgenin ihtiyacına yönelik **sosyal ve teknik altyapı alanlarını** artırıcı küçük alan gerektiren fonksiyonlar ayrılabilir ve bu fonksiyonların konulması nazım imar planına aykırılık teşkil etmez
- Uygulama imar planlarında yapılaşma koşullarına ilişkin olarak; ayırık, bitişik, blok yapı nizamı ile Taban Alanı Kat Sayısı (TAKS), Kat Alanları Kat Sayısı (KAKS), emsal, bina yüksekliği, yapı yaklaşma mesafeleri belirlenir

- Araç trafiğine ayrılmış şerit sayısını azaltmamak ve ilgili TSE standartlarına uymak kaydıyla; **taşıt yollarının yaya, engelli ve bisiklet kullanımına ayrılmış kısımlarının genişlikleri**, nazım imar planında değişikliğe gerek olmaksızın uygulama imar planında artırılabilir
- Uygulama imar planlarında, **kamu ortak mekânlarını kullanmakta zorluk çeken ve hareket kısıtlılığı bulunan kişilerin** kentsel kullanımlara, sosyal altyapı alanlarına erişimini ve kullanımını sağlayıcı ve kolaylaştırıcı tedbirlerin alınması amacıyla **tasarım ilkeleri** geliştirilmesi esastır
- Uygulama imar planlarında yaya ve bisiklet yolları ile bisiklet park yerleri uygulama ilkeleri geliştirilmesi esastır
- Doğal ve kültürel varlıklar, bunların ayrılmaz parçası olan eklentileri, bahçe avlu duvarları, varsa tescilli tek yapıların koruma alanları, sokak dokuları gibi bütünleyici unsurları ile varsa koruma alan sınırları planlarda ayrıntılı olarak gösterilir.
- Nazım imar planlarında karma kullanım olarak belirlenen fonksiyonların, uygulama imar planlarında ayrıştırılması esastır

• Uygulama İmar Planı Süreci

- Araştırmaların yapılması, sorunların ortaya konulması, veri ve bilgi toplama ile ilgili **analiz aşaması**; bilgilerin bir araya getirilmesi, birleştirilmesi ve sonuçların değerlendirilmesi ile ilgili **sentez aşaması** ve **plan kararlarının oluşturulması** aşamaları
- Uygulama imar planlarının hazırlanmasında da **katılım** sağlanmak üzere anket, kamuoyu yoklaması ve araştırması, toplantı, çalıştay, internet ortamında duyuru ve bilgilendirme gibi yöntemler kullanılarak kurum ve kuruluşlar ile ilgili tarafların görüşlerinin alınması esastır
- Kurum ve kuruluşlar, görüşlerini en geç **otuz gün** içerisinde bildirmek zorundadır. Görüş bildirilmesi için etüt ve analiz gibi uzun süreli çalışma yapılması gereken hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının talebi üzerine otuz günü geçmemek üzere ilave süre verilir. Bu süre içerisinde görüş bildirilmediği takdirde plan hakkında olumsuz bir görüşün bulunmadığı kabul edilir
- Uygulama imar planlarının yapılış amacının gerektirdiği açıklamaları içeren bir **plan raporu** hazırlanır.

- **Mekânsal Kullanım Alanlarının Gösterilmesi ve Asgari Standartlara ve Büyüklüklere Uyulması**
 - Hazırlanacak her ölçekteki imar planlarının yapım ve değişikliklerinde planlanan alanın ve bölgenin şartları ile gelecekteki ihtiyaçları göz önünde tutularak kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanları için MPYY m. 11/1 gereği, bu Yönetmeliğe ekli EK-2 tablosunda yer alan asgari standartlara ve büyüklüklere uyulması gerekir
- **İmar Planlarının Kısımları**
 - **Plan Paftası**
 - Planla getirilen kullanım amaçlarının gösterim (lejand) tablosunun gösterildiği harita
 - **Plan açıklama raporu,**
 - İmar planlarının hazırlanması ile elde edilmek istenen hedefleri ve ulaşılmak istenen amaçları gösterir
 - **Plan notları,**
 - Plan bütünlüğünü bozucu nitelikte olamaz, planlama yetki ve sorumluluğu yasal düzenlemeler dışında kullanılamaz ve plan notları ile plan yapma yetkisi alınamaz.
 - **Gösterim Tablosu**

İMAR PLANLAMASINDA GENEL YETKİ

• Belediyeler

– Planlama Yetkisi

- Son nüfus sayımında, nüfusu 10.000'i aşan yerleşmelerin imar planlarını yaptırmaları mecburidir. Nüfusu 10.000'i aşmayan yerleşmelerde, imar planı yapılmasının gerekli olup olmadığına belediye meclisi karar verir
- 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14/1-a maddesi ile imar yapımı belediyelerin görevleri arasında sayılmış, aynı Kanununun 18/1-u maddesi ile de imar planlarını karara bağlama yetkisi belediye meclislerine görev olarak verilmiştir.
- **Mücvir alan kavramı**
 - İmar mevzuatı bakımından belediyelerin kontrol ve mesuliyeti altına verilmiş olan alanlar
 - Mücvir alan sınırları belediye meclisi ve il idare kurulu kararına dayanarak valiliklerce ÇŞB'na gönderilir. Bakanlık mücvir alan tekliflerini inceleyerek aynen veya değiştirerek tasdik etmeye veya değiştirilmek üzere iadeye yetkilidir. Bakanlık gerekli gördüğü hallerde mücvir alana alma ve çıkarma hususunda resen karar verebilir. Mücvir alanın ilgili belediye sınırına bitişik olması gerekmez.

- İmar planlarında karar organı: Belediye Melisleri

– İl özel idareleri

- belediye ve mücavir alan dışında kalan yerlerde yapılacak planlar il özel idaresi veya ilgisince yapılır veya yaptırılır. İl genel meclisince uygun görüldüğü takdirde, onaylanarak yürürlüğe girer.

• İmar Planlamasında Merkezi İdarenin Yetkisi

– İK m. 9 ile ÇŞB verilen yetkiler

- Gerekli görülen hallerde, **kamu yapıları** ile ilgili imar planı ve değişikliklerinin tamamını veya bir kısmını, ilgili belediyelere veya diğer idarelere bu yolda bilgi vererek ve gerektiğinde işbirliği sağlayarak yapmak, yaptırmak, değiştirmek ve re'sen onaylamak
- Umumî hayata etkili afetler dolayısıyla veya toplu konut uygulaması veya Gecekondu Kanunu'nun uygulanması amacıyla yapılması gereken plânların ve plân değişikliklerini yapmak, yaptırmak, değiştirmek veya onaylamak

Birden fazla belediyeyi ilgilendiren metropoliten imar plânlarını yapmak, yaptırmak, değiştirmek veya onaylamak

- İçerisinden veya civarından demiryolu veya karayolu geçen, hava meydanı bulunan veya hava yolu veya denizyolu bağlantısı bulunan yerlerdeki imar ve yerleşme plânlarının tamamını veya bir kısmını ilgili belediyelere veya diğer idarelere bu yolda bilgi vererek ve gerektiğinde işbirliği sağlayarak yapmak, yaptırmak, değiştirmek ve doğrudan doğruya (re'sen) onaylamak.
- Bir kamu hizmetinin görülmesi amacıyla resmî bina ve tesisler için imar plânlarında yer ayrılması veya bu amaçla değişiklik yapılması gerektiği takdirde, ÇŞB, valilik kanalı ile ilgili belediyeye talimat verebilir veya gerekirse imar plânının resmî bina ve tesislerle ilgili kısmını re'sen yapar ve onaylar
- Birden fazla belediyeyi ilgilendiren imar plânlarının hazırlanması, kabulü ve onaylanması aşamasında, belediyeler arasında ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkları çözmek, yapılan planları gerektiğinde re'sen onaylamak

– KHK/644 ile Verilen Yetkiler

- Bakanlar Kurulu'nca yetkilendirilen alanlar ile merkezi idarenin yetkisi içindeki kamu yatırımları, mülkiyeti kamuya ait olan arsa ve araziler üzerinde yapılacak olan yapılarda, milli güvenliğe dair tesisler, askeri yasak bölgeler, genel sığınak alanları, özel güvenlik bölgeleri, enerji ve telekomünikasyon tesislerine ilişkin etütleri, harita, her tür ve ölçekteki çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını ve değişikliklerini resen yapmak, yaptırmak, onaylamak
- “Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan veya mülkiyeti Hazineye, kamu kurum veya kuruluşlarına veya gerçek kişilere veyahut özel hukuk tüzel kişilerine ait olan taşınmazlar üzerinde kamu veya özel sektör tarafından gerçekleştirilecek olan yatırımlara ilişkin olarak ilgililerince hazırlandığı veya hazırlatıldığı halde yetkili idarece üç ay içerisinde onaylanmayan etüt, harita, her tür ve ölçekteki çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını ve değişikliklerini, ilgililerinin valilikten talep etmesi ve valiliğin ÇŞB'na teklifte bulunması üzerine bedeli mukabilinde yapmak, yaptırmak ve onaylamak.

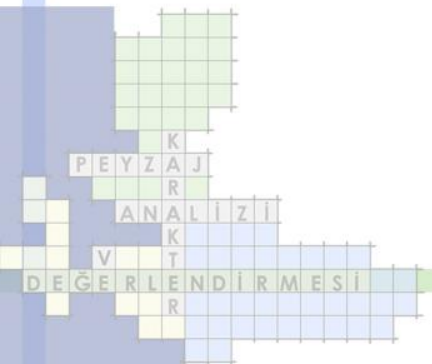

5 TAMAMLAYICI PLANLAR

5.1 İlave Planı

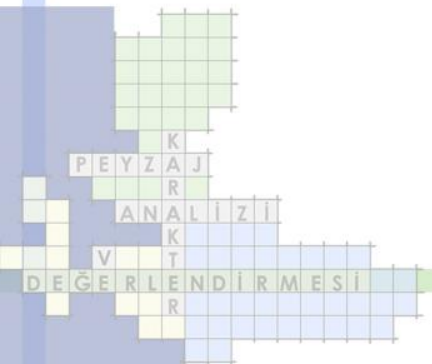
5.2 Revizyon Planı

5.3 Mevzii İmar Planı

İmar Planı Yapılması Esaslarına İlişkin Yönetmelikteki Plan Kararları

Revizyon İmar Planı
İlave (Ek) İmar Planı
Mevzi İmar Planı

Revizyon İmar Planı

Gerek nazım, gerekse uygulama imar planlarının gereksinimleri karşılamadığı durumlarda, planın tümünün ya da bir bölümünün yenilenmesi sonucunda elde edilen planlara “gözden geçirilmiş” anlamına gelmek üzere, revizyon imar planı denilmektedir (Keleş 2004).

Revizyon imar planı, imar planının (nazım ve uygulama) ana kararları üzerinde yapılan işlemleri kapsamaktadır. İmar planının yerleşme ile ilgili kararlarının yetersiz kalması veya beklenmedik gelişme ve uygulamalar (deprem vb.) nedeniyle kararların yenilenme ve değişme gereği göstermesi gibi nedenlerle büyük bir kısmının yeniden ve imar plan yapımındaki esas ve usullere dayalı işleme tabi tutularak yapımıdır (Anonim 2001).

Revizyon imar planını, imar planının ulaşım yoğunluk (yapı ve nüfus) yerleşme düzeni gibi ana kararlarını etkileyen işlemler bütünü olarak da değerlendirilebilir.

Uygulanmakta olan imar planının, gelişme alanları açısından, gereksinmelere yanıt veremediği durumlarda, ona bitişik ve onun arazi kullanım kararlarıyla tutarlı ve yine onunla ulaşım açısından bütünlük ve uyum sağlayacak, biçimde hazırlanmış planlar, Ek İmar Planı olarak adlandırılmaktadır (Keleş 2004).

Yerleşmenin yürürlükte olan planının gelişme alanları açısından ihtiyaca cevap vermediği durumlarda, plan sınırlarının planla bütünleşen kararlarla genişletilmesi ile elde edilen plan türüdür (Anonim 2001).

Arazi kullanım kararları ve ulaşım bütünlüğü sağlanmaktadır. Bu niteliği gereği ilave imar planı, revizyon imar planında olduğu gibi, yerleşmenin planlama grubunda müellif tarafından hazırlanması gereken plandır (Anonim 2001).

Bir ya da iki parselin iskan dışı yapılanma koşullarından ilave imar planı yapımı yolu ile arsa vasfını kazanmasına yönelik işlemleri ilave imar planı olarak nitelenebilir. Bu işlemler arazi rantını yükselten işlemlerdir (Anonim 2001).

Mevzii İmar Planı

Uygulanmakta olan imar planı dışında olup, bu planla bütünleşmeyen bir konumda bulunan alanlar için hazırlanan ve toplumsal ve teknik altyapı gereksinmelerini kendi içinde karşılamayı öngören planlarda, mevzii imar planı adını almaktadır (Keleş 2004).

İmar kanununun 7. maddesine göre;

Mevzii imar planı yapılması için bazı şartların sağlanması zorunludur (Anonim 2001)

- 1.Mevcut planların yerleşmiş nüfusa yetersiz olduğunun belgelere ve plan raporuna dayalı olarak belirlenmesi gerekir.
- 2.Planda yer alması düşünülen kullanım veya kullanımların yerleşmenin planlı alanında yer almasının mümkün olmadığı veya zorunluluğunun da ayrı biçimde gerekli tüm araştırmalar yapılmak kaydıyla belirlenmesi gerekir.
- 3.Mevzii imar planları ile ilgili araştırma çalışmaları son derece önemlidir. Mevzii imar planı bir ya da bir kaç mülkiyetin iskân dışı yapılanma koşullarından planlı alana geçmesinin yasal bir aracı değildir.

Türkiye'de mekansal planlama, peyzaj planlama

Prof. Dr. Osman UZUN

TEŞEKKÜRLER

